

RIIGIKANTSELEI

ÜLEVAADE

VABARIIGI VALITSUSE TEGEVUSPROGRAMMI 2011-2015

TÄITMISEST (aprill 2011 – märts 2014)

Sissejuhatus

Eesti Reformierakonna ning Isamaa ja Res Publica Liidu koalitsioonivalitsus astus ametisse 6. aprillil 2011. aastal. Valitsuse tegevuseesmärgid 18 poliitikavaldkonna lõikes aastateks 2011-2015 sõnastati Erakonna Isamaa ja Res Publica Liidu ning Eesti Reformierakonna valitsusliidu programmis¹.

Valitsuse olulisemad prioriteedid tõi peaminister Andrus Ansip välja oma 5. aprillil 2011. a Riigikogule peetud kõnes valitsuse moodustamise alustest². Valitsuse kesksete sihtidena määratleti konkurentsivõimeline majandus, peresõbralik riik, sotsiaalne turvatunne ja kõrgelt haritud rahvas.

Ülevaates on 18 poliitikavaldkonna lõikes toodud välja selle valitsuse olulisemad tegevused ja edasiminekul eesmärkide täitmisel. Aruande lõpus on ülevaade valitsuse tegevusprogrammi 55 eesmärgiga seotud näitajate täitmisest aastani 2013.

Valitsuse jaoks peamistes tegevusvaldkondades saab välja tuua järgmised tehtud sammud:

Majanduskeskkond ja tööturg

- **Uue riigieelarve baasseadusega** fikseeriti, et riigieelarve tuleb koostada struktuurselt tasakaalus või ülejäägiga. Riigieelarve on olnud struktuurse ülejäägiga alates 2009. aastast.
- Kokku lepiti **2014-2020 perioodi EL toetuste** partnerluslepe ja rakendusplaan, millega kavandatakse Eesti jaoks edukalt kulgenud eelarveperspektiivi läbirääkimiste tulemusel 4,3 miljardi euro EL struktuuri- ja investeerimisfondide kasutamine.
- **Muudeti välismaalaste seadust** lihtsustamaks kõrgelt kvalifitseeritud tööjõu, teadlaskonna, õppejõudude ja üliõpilaste mobiilsust.
- Riskikapitaliinvesteeringute suurendamiseks Balti ettevõtetesse moodustati koos Läti, Leedu ja Euroopa Investeerimisfondiga **Balti Innovatsioonifond (BIF)**.
- Käivitati **Tallinna Euroopa Kool**, kuhu saavad minna õppima Eestisse tööle tulnud välistippspetsialistide lapsed.
- Viidi ellu "**Start-up Estonia**" programm.
- Valitsus seisis selle eest, et Eesti põllumehete muutuksid **konkurentsitingimused EL tootjatega võrdsemaks**.
- **Tööhõiveprogramm 2012-2013** mahuga 61,1 miljonit eurot, mis pööras eraldi tähelepanu pikaajalise töötuse ennetamisele ning pikaajaliste töötute tööleaitamisele.

¹ <https://valitsus.ee/UserFiles/valitsus/et/valitsus/tegevusprogramm/valitsuse-tegevusprogramm/Valitsusliidu%20programm%202011-2015.pdf>

² <http://valitsus.ee/et/valitsus/peaminister-ja-ministrid/andrus-ansip/peaministri-koned-ja-seisukohad/31242/peaministrikandidaadi-etekanne-riigikogule-valitsuse-moodustamise-alustest-5-aprill-2011>

Haridus

- **Üldhariduse tasemel kaasajastati koolivõrku ning hariduskorraldust. 1. septembrist 2013 jõustus uus põhikooli- ja gümnaasiumiseadus, mille eesmärk on paremini tagada kvaliteetse hariduse võrdne kättesaadavus, muuta põhikooli ja gümnaasiumi tegutsemise vorme (need lahutada), õppetöö korraldust, kooli juhtimist, õpetajate tööd ning nende töö tasustamist. 2013. aastal alustasid uutes hoonetes tööd neli riigigümnaasiumi. 2015. aastal lisandub veel neli. Riigigümnaasiumite avamiseks on lepingud sõlmitud veel kolme maakonnakeskusega, kus uued koolid käivitatakse plaani järgi 2016. aastal.**
- Viidi läbi **kõrgharidusreform**, millega muudeti kõrgharidustaseme õppe rahastamise põhimõtteid ja suurendati riigieelarvest rahastatavate õppekohtade arvu. Kõigil täies mahus ja eestikeelsetel õppekavadel õppivatele üliõpilastele on alates 2013/2014 õa võimalik õppida avalik-õiguslikes ülikoolides ja riigi rakenduskõrgkoolides ilma õppeteenustasuta.
- 2013./2014. õppeaastast rakendati uus **vajadusepõhine õppetoetuste süsteem**, mis annab üliõpilasele õiguse saada vajaduspõhise õppetoetust kui keskmine sissetulek perekonnaliikme kohta jääb alla suhtelise vaesuspiiri (praegu alla 299 euro kuus) ja õpilane täidab õppekava täies mahus. Töötati välja ka **kõrgharidusõppe stipendiumite liigid, suurused ja eraldamise tingimused**.
- Lõpule on viidud **eestikeelsele aineõppele üleminek** muu õppekeelega gümnaasiumides. Reformi toetamiseks laiendati Ida-Virumaal eesti keeles õpetavatele õpetajatele 30% lisatasu maksmist.
- 2012. aastal käivitati **Eesti Teadusagentuuri** töö, mille loomisega paranes Eesti teaduskorralduse efektiivsus, kvaliteet, seire ning taustauuringute läbiviimise korraldamine.
- Teaduskorralduse reformi tulemusena **käivitati ka uued teaduse rahastusinstrumendid** - institutsionaalsed ja personaalsed uurimistoetused.

Peresõbralik riik

- 2011.a oktoobris **võttis valitsus vastu laste ja perede arengukava 2012-2020**, mis annab strateegilised lähtekohad ja tegevuskava riigi laste- ja perepoliitika elluviimiseks ning mille eesmärgiks on laste ja perede heaolu ning elukvaliteedi tõstmine soodustades seeläbi laste sündi.
- 2013. aastal jõustus **vajaduspõhise peretoetuse süsteem**. Vajaduspõhise peretoetuse suurus ühe lapsega perele on 9,59 eurot kuus ning kahe ja enama lapsega perele 19,18 eurot kuus. Alates 2015. aastast toetuse suurus kahekordistub, st 19,18 eurot kuus ühe lapsega perele ja 38,36 eurot kuus kahe ja enama lapsega perele.
- 2013. aasta 1. juulist **tõsteti kolmanda ja iga järgneva lapse kohta makstavat lapsetoetust**.
- **Taastati isapuhkuse hüvitis** alates 2013. aasta jaanuarist.
- 2013. aastal jõustus **vanemapensioni süsteem**, mille järgi hakatakse ühele lapsevanemale lähtuvalt lapse sünniajast maksma pensionilisa või tegema sissemakseid II pensionisambasse.

Transport

- Käivitati Eestit-Läti-Leedut-Poolat läbiva Euroopa rööpmelaiusega kaasaegse kuni 240km/h kiirust lubava raudteetrassi **Rail Baltic ettevalmistus-, arendamis- ja planeerimistööd**.
- Avati **Tallinn-Tartu maantee Aruvalla-Kose uus 4-rajaline maanteelõik**.
- Põhjalikult on **restruktureeritud lennuettevõtet Estonian Air**.
- **Eesti-Vene piiril muutunud piiriületamise korraga** loodi ühtne piiriületuse ootejärjekorra infosüsteem, mida kasutatakse kolmes Eesti maanteepiiripunktis.

Infoühiskond

- Jätkus **kiire lairibaiühenduse** üle-Eestiliseks väljaehitamine ning IKT-hariduse edendamine, sh käivitati era- ja avaliku sektori vaheline koostööprogramm **IT-Akadeemia**.
- Valmisid „Eesti infoühiskonna arengukava 2014-2020“ ning avalike teenuste korraldamise roheline raamat ning tehti **investeeringuid e-teenuste** ja nende alustaristu (sh kodanikuportaali eesti.ee) arendusteks.
- EL-suunal edendati **elektroonse identifitseerimise ja usaldusteenuste määruse** väljatöötamist ning EL sisese küberjulgeoleku võimekuse tõstmist.

Energiajulgeolek

- **1. jaanuaril 2013 avanes täielikult elektriturg**. Vastu võeti elektrituruseaduse ja gaasituruseaduste muudatused, millega otsustati ülekandevõrkude omandiline eraldamine.
- Valmis teine Eesti ja Soome vaheline alalisvoolu ühendus **Estlink2** ülekandevõimsusega 650 MW.
- Eesti liitus **Rahvusvahelise Energiaagentuuriga** (International Energy Agency, IEA), mis annab ligipääsu kõrgetasemeliste energiapoliitika analüüsidele ning valdkonna prognoosidele ning aitab säilitada energia varustuskindlust kütusekriisi olukorras.
- Soojusmajanduse sektori olukorra analüüsi baasil valmistati ette ja kiideti heaks **kaugkütteseaduse seaduse** eelnõu, mille eesmärgiks on kaugküttesektori jätkusuutliku arengu soodustamine ja eelduste loomine odavama kaugküttehinna kehtestamiseks.

Kultuuripoliitika

- Kiideti heaks **Eesti kultuuripoliitika põhialused aastani 2020**, mis paneb paika kultuuripoliitika eesmärgid ja arengusuunad erinevate kultuurivaldkondade lõikes.
- Valitsus kiitis heaks **loovisikute ja loomeliitude seaduse muudatused**, millega täpsustati vabakutseliste loovisikute sotsiaalsete garantiide regulatsiooni, loomeliitude tunnustamise aluseid ja loometoetuste eraldamise korda.
- Valitsus algatas **muuseumiseaduse muutmise eelnõu**, millega määratletakse muuseumite tegevuse ja muuseumikogu korraldamise alused. Lisaks on võetud suund muuseumide pakutavate haridusprogrammide ja õppekavade tihedamaks sidumiseks vastavalt riigieelarvelistele võimalustele.

Sport ja kehakultuur

- Muudeti **tippportlaste ja nende treenerite rahastamise korda**. Alates 2014. aastast eraldatakse preemiate maksmiseks mõeldud vahendid riigieelarve menetlemise käigus Eesti Olümpiakomiteele, Eesti Paraolümpiakomiteele ja Eriolümpia Eesti Ühendusele.
- Otsustati välja töötada **laste- ja noortetreenerite töö tasustamise 50/50 kompensatsioonimehhanism**, mille kohaselt riik toetab spordiorganisatsioone noortetreenerite töö tasustamisel 50% ulatuses.
- Asutati Riigi infosüsteemi kuuluv spordi andmekogu "**Eesti spordiregister**", mille eesmärgiks on luua ühtne terviklik spordialane andmekogum, mis on abiks Eesti spordijuhtidele ja -töötajatele nende töös ning spordihuvilistele ja -harrastajatele spordi jälgimisel ja harrastamisel.
- Alanud on **Liikumisaasta 2014**, mille eesmärk on suurendada liikumisharrastusega tegelejate osakaalu, tõsta liikumise ja sportimise alast teadlikkust ning panna inimesed rohkem märkama sporti ja liikumisharrastust.

Ilus ja puhas Eesti

- Looduse kaitse ja kasutamisega seotud valdkondade arendamiseks kiitis valitsus heaks **looduskaitse arengukava aastani 2020**, mille põhieesmärgiks on, et inimesed tunnevad, väärtustavad ning hoiavad loodust ja oskavad oma teadmisi igapäevaelus rakendada.
- Võeti vastu uus **jahiseadus**, millega tagatakse paremini eraomaniku õigused ning mille alusel tuleb maaomanikel ja jahimeestel kokku leppida omaniku maal jahi pidamise tingimused. Lisaks on seaduse eesmärgiks säilitada jahiloomade elujõulisus ja looduse tasakaal.
- Võeti vastu uus **tööstusheite seadus**, millega kehtestati suure keskkonnaohuga tööstuslikes ettevõtetes nõuded tegutsemiseks ja vastutus nõuete täitmata jätmise eest eesmärgiga seeläbi vähendada ja vältida tööstuslikku saastet.
- Võeti vastu **metsaseaduse muudatused**, mis tagavad metsade jätkusuutlikuma kasutamise, aitavad kaasa metsade elurikkuse säilitamisele, muudavad metsa majandamise omanikule lihtsamaks, vähendavad bürokraatiat ning muudavad metsas toimuva avalikkusele paremini jälgitavaks.

Terve Eesti

- Alkoholi- ja tubakapoliitika rohelise raamatu ning uimastitarvitamise vähendamise valge raamatu näol kiitis valitsus heaks järgnevate aastate olulisemad tegevussuunad ning **meetmed alkoholi-, tubaka- ning uimastitarvitamise vähendamiseks**.
- Vigastussurmade vähendamiseks ja ennetamiseks käivitati riigikantselei juures **vigastuste ja vigastussurmade ennetamise poliitika** koordineerimise rakkerühm.
- Perearstiteenuse kättesaadavuse ning kvaliteedi tõstmiseks käivitati **perearstide ja pereõdede asendussüsteemi projekt**, loodi perearstidele võimalus taotleda lisatasu teise pereõe palkamiseks ning hakati maksma 15 000 euro suurust lähtetoetust väljaspool Tallinat ja Tartut tööle asuvate piirkondade haiglatesse ja perearstipraksistesse siirduvatele noortele arstidele.

Turvaline Eesti ja õiguskaits

- Vastu on võetud või on valitsuse poolt algatatud **mitmed uued seaduseelnõud** (uus korruptsioonivastane seadus, uus ehitus- ja planeerimisseadustik, uus väärteomenetluse seadustik, korrakaitseaduse rakendamise seadus ning karistusõiguse revisjoni tulemusel valminud karistusseadustiku ja sellega seonduvalt teiste seaduste muudatuste eelnõu).
- **Vähendati riigilõivude maksumust** kohtumenetluses, suurendatud on tasuta õigusnõustamisele suunatud vahendeid.
- Korruptsioonivastase võitlemise tõhustamiseks laiendati KAPO uurimisõigust korruptsioonijuhtumite uurimisel ning võeti vastu **uus korruptsioonivastane strateegia**.

Lõimumine

- Jätkatud on eestikeelsele aineõppele üleminekuga muu õppekeelele gümnaasiumides.
- **Jätkatud on tasuta eesti keele kursuste pakkumisega** kolmandate riikide kodanikele ja määratlemata kodakondsusega ning vähemate võimalustega inimestele (töötud, pensionärid, puuetega inimesed, vähekindlustatud või madala sissetulekuga isikud, noored lapsevanemad).

Välispoliitika

- 2012. aasta novembris valiti Eesti **ÜRO inimõiguste nõukogu liikmeks** aastateks 2013–2015.
- 2014. a veebruaris allkirjastasid Eesti ja Venemaa välisministrid **Eesti ja Venemaa vahelise riigipiiri lepingu**.

Riigikaits

- **Eesti kaitsekulud kasvasid** 2012. aastal esmakordselt 2%ni SKPst.
- 2011. aasta kevadel tehti **riigikaitselised muudatused põhiseaduses**, millega muudeti presidendi ja täitevvõimu pädevusi riigikaitses juhtimisel ning tugevdati tsiviilkontrolli kaitseväge üle.
- Vastu võeti **uus kaitsealiiduse seadus ning uus kaitseväeteenistuse seadus**.
- Valitsus kiitis heaks **riigikaitselise laiapõhjalise arengukava** 2013-2022, mis vaatab esmakordselt riigikaitses laiemalt puht-sõjalisest kaitsest ning paneb kõikidele olulisematele riigiasutustele konkreetsed riigikaitselised ülesanded.
- Põhja-Atlandi Nõukogu 2012. aasta veebruari otsusega **turvavad NATO liikmesriikide hävitajad Balti riikide õhuruumi alaliselt** ja ilma operatsiooni lõpptähtajata.

Kodanike riik

- Välja töötati **uus avaliku teenistuse seadus**, mis jõustus aprillis 2013 ning muutis läbipaistvaks ja ühtlustas avaliku teenistuse hüvesid võrreldes erasektoriga.

- Valitsus **käivitas mõjude hindamise süsteemi** ja uuendas kaasamise head tava.
- Loodi **Riigi tugiteenuste keskus**, mille ülesandeks on riigi raamatupidamise ning personali- ja palgaarvestuse korraldamine.

Kokkuvõte valitsuse tegevusprogrammi 2011-2015 eesmärkide täitmisest

Konkurentsivõimeline majanduskeskkond

EELARVE

- Riigi eelarvestrateegiat ning iga aasta riigieelarvet koostades on valitsus täitnud koalitsioonileppes seatud eelarvepoliitilise ülesande viia **valitsussektori struktuurselt tasandatud eelarve ülejääki**.
- Valitsussektori rahavoo ja võlakohustuste tõhusama juhtimise eesmärgil liideti 2011. aastal **riigikassaga riigi suuremate avalik-õiguslike ja sihtasutuste** Eesti Haigekassa ja Eesti Töötukassa ning Keskkonnainvesteeringute Keskuse vahendite haldamine.
- 2014.a veebruaris võeti Riigikogus vastu **uus riigieelarve seadus**, millega fikseeriti, et riigieelarve tuleb koostada struktuurselt tasakaalus või ülejäägiga. Kui hilisemast hinnangust selgub, et kõrvalekalle tasakaalunõudest on enam kui 0,5% SKP-st, tuleb rakendada positsiooni parandavaid meetmeid. Samuti kehtestati eelarve tasakaaluregel riigi sihtasutustele, äriühingutele ning avalik-õiguslikele juriidilistele isikutele.
- 25. veebruaril kinnitas valitsus perioodi **2014-2020 eurotoetuse partnerlusleppe ja rakenduskava** ühtekuuluvuspoliitika fondidele. Sellega fikseeriti eelnevalt mitmeaastase finantsraamistikuga Eestile ette nähtud 5,9 miljardi euro ulatuses EL toetuste kasutamise plaan ja algasid ametlikud läbirääkimised Euroopa Komisjoniga.

MAKSUNDUS

- Jaanuarist 2013 **vabastati koduomanikud oma elukoha maamaksust** linnas kuni 0,15 hektari ja vallas kuni 2,0 hektari ulatuses. Tulude vähenemine omavalitsuste eelarvetes kaetakse riigieelarvelistest vahenditest.
- **Tulumaksuseaduse muudatustega langetati** alates 2015. aastast **tulumaksu määr 20%-le**, ehk ühe protsendipunkti võrra.
- Alates 2012. aastast Tööjõu maksukoormuse vähendamiseks ja elukestvas õppes osalejate arvu kasvu soodustamiseks **lõpetati tööalase tasemekoolituse kulutuste käsitlemine erisoodustusena**. Mõjutab see töö- ja teenistussuhtega ning juriidilise isiku juhtimisega otseselt seotud tasemekoolitust.
- 2012. aastast võib **maksuarvestuses raieõiguse ja raiutud metsamaterjali võõrandamise** saadud tulust maha arvata kuni kolme võõrandamisele järgneva aasta jooksul tehtud metsa majandamise kulud.
- Kinnisvarahindadega seotud makromajanduslike tasakaalustamatuste riskide maandamiseks vähendati alates 2012. aastast füüsilise isiku **tulust mahaarvamiste piiri** 3196 eurolt 1920 eurole, mis piirab eluasemelaenu intresside maksuvabastuse ulatust.

- Muudeti **vedelkütuse erimärgistamise seadust**, lõpetades erimärgistatud vedelkütuse kasutamise paiksetes mootorites ning kaevandus-, metsandus- ja ehitustööl.
- Alates 2013. aastast **vähendati töötuskindlustusmakse määra nii töötajatel kui tööandjatel**. Nii vähenesid kindlustatud töötajate maksemäär 2,8%-lt 2,0%-le ning tööandja määr 1,4%-lt 1,0%-le.

TÖÖTURG

- Ellu viidi **tööhõiveprogramm 2012-2013 mahuga 61,1 miljonit eurot**, milles pöörati eraldi tähelepanu pikaajalise töötuse ennetamisele ning pikaajaliste töötute tööleaitamisele.
- **Eri- ja sooduspensionide reformi** käigus kiideti heaks seadusemuudatused kõrgemate riigiametnike eripensionite kaotamiseks.
- **Töölepinguseaduse jõustumise ex-post mõjuanalüüs** näitas, et uus regulatsioon ei mõjutanud tööandjate koondamiskäitumist, st uus seadus ei toonud kaasa rohkem koondamisi, kui neid oleks olnud vana seaduse kehtimise korral
- 1. septembril 2013 jõustusid välismaalaste seaduse muudatused, millega **soodustati välismaalastest tippspetsialistide (sh teadlaste ja õppejõudude) ja üliõpilaste Eestisse saabumist ning lühiajaliselt Eestis viibimist või elama asumist**. Muudatus võimaldab tippspetsialisti välismaalt tööle võtta mõne päeva jooksul ning selleks elamisloa taotleda juba Eestis kohapeal.
- **Välisüliõpilaste arv on pidevalt tõusnud**. Kogu õpingute ajaks Eestisse tulnud välisüliõpilaste arv on kasvutrendiga ja 2013./2014. õppeaastal õpib Eestis 2 230 välisüliõpilast, mis moodustab 3,7% üliõpilastest (võrdluseks: 2011./2012. õppeaastal oli välisüliõpilaste arv 1 573, mis moodustas 2,3% kõigist üliõpilastest).
- Kasutusele on võetud võrkeelne **rahvusvaheline IB õppekava** Inglise Kolledžis Tallinnas ja Miina Härma Gümnaasiumis Tartus. Rahvusvaheliselt võrreldaval kvaliteetsel tasemel hariduse pakkumine muudab Eesti välisspetsialistidele atraktiivsemaks.
- Koostöös välispartneritega on alates 2014. aastast võimalik gümnaasiumi lõpetajatel sooritada **võrkeele riigieksamit saksa, prantsuse ja vene keeles rahvusvahelisel tasemel** ning tõendada keeleoskust vastava võrkeele sertifikaadiga.
- Edasi liiguti **töövõime toetamise reformiga**, mille toetamiseks planeeriti olulised investeeringud struktuurifondide vahenditest, koostati töövõime hindamise meetodika ning valmistati ette seadusmuudatusi.

ETTEVÕTLIKKUSE EDENDAMINE JA EKSPORDI ERGUTAMINE

- Eesti ettevõtjate ekspordivõimekuse suurendamiseks, välisinvesteeringute kaasamise tõhustamiseks, loomemajanduse arendamiseks, ettevõtlusoskuste parandamiseks arendati edasi ning lihtsustati mitmeid **Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse (EAS)** pakutavaid perioodi 2007-2013 toetusmeetmeid (nt. **loomeettevõtjatele meetmetingimuste kohandamine**), **vähendati taotlemisbürokratiat** (nt. kaotati hindamiskomisjone meetmete puhul, kus nende kasutegur oli väike) ning käivitati

mitmeid uusi meetmeid (nt. sihtriigi ekspordinõustajate võrgustik, tootmisettevõtte tehnoloogia- ja disainiauditi meetmed, jt.).

- Ettevõtjate kapitalile ligipääsu parandamiseks laiendati Kredexi tooteportfelli mitmete ettevõtjatele suunatud finantsinstrumendi tüüpi laenu- või tagatismeetmete näol (nt. tehnoloogialaen). Riskikapitaliinvesteeringute suurendamiseks Balti ettevõtetesse moodustati koos Läti, Leedu ja Euroopa Investeeringufondiga Balti Innovatsioonifond (BIF). Aastatel 2013-2016 investeerib BIF 100 miljonit eurot era- ja riskikapitali investeeringufondidesse, millele lisatakse fondihaldurite kaudu omakorda vähemalt sama suures summas investeeringuid erainvestoritelt ja pensionifondidelt. Oluliselt parandati krediidikindlustustoodete kättesaadavust Eestis: täna pakutakse ettevõtjatele Kredex Krediidikindlustuse ASi poolt lühiajaliste tehingute kindlustust, tarnijakrediidi kindlustust, ostjakrediidi kindlustust, investeeringu kindlustust, tootmisriski kindlustust. **Toimunud on selge liikumine ettevõtluse toetuspoliitikas otsetoetustelt finantsinstrumentide ning teiste alternatiivsete võimaluste suunas.**
- 2011-2014. aasta sisse jäävad ka uue 2014-2020 aasta Euroopa Liidu struktuurivahendite kasutamise perioodi ettevalmistustööd, mille tulemusena otsustas valitsus suunata teadmistemahuka majanduse ning ettevõtluse ja innovatsiooni arendamiseks perioodil 2014-2020 vähemalt 965 miljonit eurot Euroopa Liidu poolt Eestile eraldatud 5,89 miljardilise toetusmahust.
- **Ettevõtlusõppe edendamiseks** sõlmis haridus- ja teadusministeerium strateegilise kokkulepe Tartu Ülikooliga. Leppe kohaselt vastutab ettevõtlushariduse alase arendustegevuse eest Tartu Ülikool, kes on juba ka rakendatud vastavasisulise õppemooduli. Koostatud on kogu ettevõtlusõppe tegevuskava 2013+ arendustegevusteks, plaanis on luua õppeaine "Ettevõtluse alused", mis valmiks Tartu Ülikooli, Tallinna Tehnikaülikooli ja Tallinna Ülikooli koostöös ja oleks rakendatav ka teistes kõrgkoolides.
- Käivitati **Tallinna Euroopa Kool**, kuhu saavad minna õppima Eestisse tööle tulnud välistippspetsialistide lapsed.
- Äriseadustiku ja sellega seonduvate teiste seaduste muudatustega **lihtsustati oluliselt äriühingute ümberkujundamise ja lõpetamisega seotud reegleid**. Muudatustega pakutakse osaiühingu ja aktsiaseltsi vabatahtliku lõpetamise jaoks senisele likvideerimismenetlusele alternatiivne kiirem menetlus.
- **Autoriõiguse ja intellektuaalomandi kaitse valdkond koondati** Kultuuriministeeriumi ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalast **Justiitsministeeriumi valitsemisalasse**, eesmärgiks tagab nende valdkondade koordineeritum areng.
- Läbiviimisel on **intellektuaalse omandi ja tööstusomandi õiguse kaasajastamine ja kodifitseerimine**.
- Vähemalt **488 õigusakti** on tõlgitud Riigiteataja veebikeskkonnas **inglise keelde**, et teha Eestis õigusloome kättesaadavaks ka eesti keelt mittekooslevatele inimestele. Tõlkimist jätkatakse.
- Suurendamaks välisteenistuse toetust Eesti ettevõtetele uutele turgudele sisenedes ja seal tegutsedes, alustati **majandusdiplomaatide täiendkoolitusprogrammiga**.
- Otsustati alustada läbirääkimisi liitumiseks **Euroopa Kosmoseagentuuriga**.

- Perioodil 2011-2014 valmisid poliitikakujundamise kvaliteedi tõstmise eesmärgil mitmed **mahukad analüüsid ja kontseptsioonid**, mis andsid/annavad sisendi ettevõtlus-, innovatsiooni- ja majanduskeskkonna tõhusamaks korraldamiseks ning arendamiseks järgnevatel aastatel: **riigiettevõtete parema majandamise ja osaluspoliitika kontseptsioon, analüüs messikeskuste ja konverentsiruumide ehitamise toetuse otstarbekusest, analüüs teadmispõhiste välisinvesteeringute kaasamise parandamiseks, analüüs ettevõtlustoetuste paremaks sihistamiseks, analüüs nutika spetsialiseerumise valdkondade ning nende kitsaskohtade määramiseks**, esimene etapp välisinvestoriga pikaajaliste partnerluslepingute sõlmimiseks seadusandlike võimaluste analüüs, **Eesti teadus- ja innovatsioonisüsteemi analüüs** jt..
- 2011-2014. aastal töötati üheskoos sotsiaalpartneritega välja mitmed ettevõtluse valdkonna arengut järgnevatel aastatel mõjutavad strateegilised planeerimis- ja juhtimisdokumendid. Valdkondlikest arengukavadest kiideti valitsuse poolt heaks „**Eesti ettevõtluse kasvustrateegia 2014-2020**“, „**Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonistrateegia 2014-2020**“, „**Teadmistepõhine Eesti III**“, „**Eesti riiklik turismi arengukava 2014-2020**“, „**Eesti infoühiskonna arengukava 2020**“. Eesti ettevõtjate rahvusvahelistumiseks käivitati „**Aasia programm**“ ja „**Made in Estonia**“ tegevuskava. Kunstide rolli suurendamiseks ettevõtluse mitmekesistamisel ning disaini rakendamise soodustamiseks tootearenduses rakendati „**Disainivaldkonna tegevuskava**“. Suure potentsiaaliga innovaatiliste äriideede juurdevoolu ja ettevõteteks arenemise kiiruse kasvatamiseks käivitati „**Start-up Estonia**“ programm. Nendes kirjeldatud dokumentides kavandatud meetmed ning tegevused panustavad Konkurentsivõime kava „Eesti 2020“ peamistesse eesmärkidesse: tõsta aastaks 2020 tootlikkus hõivatu kohta Eestis 80%-ni EL keskmisest ning tööhõive määr vanusegrupis 20-64 eluaastat 76%-ni.

TARISTU

- Viidi läbi 2010.a aastast rakendatud **Eesti teaduse infrastruktuuri teekaardi uuendamine**. Uuendamise eesmärk oli hinnata olemasolevate objektide ja uute perspektiivikust ning vastavalt sellele uuendada teekaardi objektide nimekirja.
- Eesti on panustanud **EL teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi "Horisont 2020"** kujundamisse. Kehtestatud programmi õigusraamistik vastab üldjoontes Eesti seatud eesmärkidele: programmi rahastamismudel on lihtsustatud, programmi projektides töötavatele teadlastele on võimalus maksta lisatasu kuni 8 000 eurot aastas ning tähelepanu pööratakse programmis osalemise laiendamisele ja teaduse populariseerimisele. Eesti initsiatiivil ning aktiivse lobitöö tulemusena muudeti programmikomitee tasemel meetme „**Tippteaduse levik ja osaluse laienemine**“ osalemiskriteeriumi selliselt, et see sobis kõigile EU12 riikidele. Esialgne ettepanek oleks välja jätnud riigid, kus teadus- ja arendustegevuse (TA) investeeringute intensiivsus ületas 70% EU keskmisest TA investeeringute intensiivsusest – sh Eesti, Sloveenia ja Tšehhi.
- Ettevõtlust ja eksporti takistavate pudelikaelade kaotamiseks viiakse ellu **Estonian Airi põhjalikku restruktureerimist**. Eesmärgiks on tagada Eestile konkurentsivõimelised rahvusvahelised lennuühendused teiste riikidega.

- Käivitati Eestit-Lätit-Leedut-Poolat läbiva Euroopa rööpmelaiusega kaasaegse kuni 240km/h kiirust lubava raudteetrassi **Rail Baltic ettevalmistus-, arendamis- ja planeerimistööd**. Siseriiklikult on algatatud maakonnaplaneeringud trassikoridori määramiseks, viidud läbi keskkonnamõjuhindamised, konsulteeritud Eesti elanikega parima trassivaliku tegemiseks. Koostöös partnerriikidega on algatatud läbirääkimised Rail Balticu ühissetevõtte loomiseks, tehtud pingutusi Euroopa Ühendamise Rahastust (CEF) projekti finantseerimisvõimaluse tagamiseks kuni 85% ulatuses, alustatud on riikidevahelise rahvusvahelise leppe ettevalmistamisega ning tehtud tihedat koostööd Euroopa Komisjoniga projekti RB igakülgseks edasiviimiseks.
- **Jätkati suuremahulisi investeringuid olulisse maanteetaristusse** Tallinn-Narva, Tallinn-Tartu-Luhamaa, Tallinna ringtee ning Tallinn-Pärnu-Ikla teelõikude kvaliteedi parandamiseks.
- Analüüsiti **Tallinn-Peterburi rongiliini** tasuvust.

RIIGIMAJANDUS

- Kinnitati maagaasiseaduse muudatused, mis aitavad gaasiturul saavutada konkurentsi tekke läbi **gaasi müügi ja tootmise eraldamise**.
- **Piirati taastuenergia toetusi**, arvestades riigi poolt seatud keskkonnanäesmärkide saavutamist.
- Võeti vastu **maareformi seaduse muudatused**, mis loob eeldused maareformi kiiremaks lõpetamiseks. Maareform on teostatud 94% ulatuses Eesti maismaa territooriumist.

ÕIGUSKAITSE

- **Kohtumenetluse kiirendamiseks** käivitati 2013. aastal Harju maakohtus õigusmõistmise tõhustamise projekt, mille raames tõhustati kohtu tööd kõikides menetlusliikides, sh personalialaste ja struktuursete muudatuste, kvalifikatsiooni tõstmise, kohtujuristide ametikohtade loomise ning töökorralduslike muudatuste abil. Kohtureformi on 2014. aastast laiendatud Tartu maakohtule, Tartu ringkonnakohtule ja Tartu halduskohtu kohtutele.
- 2012. a võttis Riigikogu vastu riigilõivuseaduse muudatused, millega **vähendati riigilõivude maksumust kohtumenetluses**, lihtsustati lõivude arvestamise süsteemi ja kiirendati kohtumenetlust. Kuna kõik lõivud vaadati süsteemselt üle ja korrigeeriti vastavalt, siis üksikutel juhtudel riigilõivud ka tõusid. Uued riigilõivud hakkasid kehtima alates 2012. aasta 1. juulist.
- 2013. aastal esitas valitsus Riigikogule uue planeerimisseaduse, ehitusseadustiku ja nende rakendamise seaduse eelnõu, millega **muudeti planeerimise ja ehitamisega seonduvat senisest kiiremaks, lihtsamaks ja selgemaks** ning vähendati bürokraatiat elamute ehitamisel ja renoveerimisel.
- 2014. a alguses kiitis Riigikogu heaks **uue korteriomandi- ja korteriühistu seaduse**, millega tagatakse selgus korteriomandite valitsemisel ning muudetakse korteriühistu tegevust korteriomanikule arusaadavamaks ja läbipaistvamaks. Sealhulgas on näiteks

selgemini paika pandud reeglid laenu võtmise ja hoone renoveerimise kohta ning näiteks korteriomaniku kohustus oma korterit kütta.

- Korruptsioonivastase võitlemise tõhustamiseks võeti vastu **uus korruptsioonivastane seadus** ning kiideti heaks **uus korruptsioonivastase strateegia aastateks 2013-2020**. Arengukava eesmärk on suurendada inimeste teadlikkust korruptsioonist, avaliku sektori otsuste ja tegevuste läbipaistvust ning edendada ning arendada korruptsioonikuritegude uurimise kvaliteeti.
- Jätkatud on meetmeid **maksupettuste ja maksudest kõrvalehiilimise vähendamiseks**. Valitsus kiitis 2013. a lõpus heaks eelnõu, millega luuakse **töötamise register**, kus registreeritakse kõikide tööd tegevate füüsiliste isikute töötamine. Töötamise registreerimise süsteemi eesmärgiks on suunata tööd võimaldavad isikud õiguskuulekale käitumisele ning vähendada ümbrikupalkade maksmist. 2012. a märtsis arutas valitsus ning kiitis heaks ettepanekud maksupettuste vastaste meetmete tõhustamiseks.
- 2012. aastal valmistati ette ja esitati Riigikogule konkurentsiseaduse eelnõu, millega anti Konkurentsiametile õigus teha isikutele edasilükkamatutel juhtudel omal algatusel ettekirjutusi konkurentsile tõsise ja korvamatu kahju tekkimise ohu korral. Muudatuse eesmärgiks oli **tarbijate huvide parema kaitse ning vaba konkurentsi tõhusam tagamine**.

FINANTSKEKKOND

- Pangandus- ja võlakriisist ajendatuna toimus **finantsjärelevalve subjektide sanktsioneerimispoliitika tõhustamise** teemal märkimisväärselt kiire areng Euroopa Liidu finantssektori integratsioonis. Pangandusliidu esimene osa – ühtne pangandusjärelevalve käivitub 2014. aasta teises pooles. Ühtseks järelevalvajaks saab Euroopa Keskpank. Pangandusliiduga liituvad kõik euroala riigid, euroala välistele riikidele on liitumine vabatahtlik.
- **Finantsteenustega seotud tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise süsteemi efektiivsemaks muutmiseks** valmistatakse ette Tarbijakaitse seaduse muutmise seaduse eelnõu 2014. aasta sügiseks (vastava valdkonna EL õiguse ülevõtmisega seonduvalt).
- 2014. a. alguses muudeti **Finantsinspeksiooni seadust**, millega kehtestati uued nõuded pankadele, investeerimisühingutele ja riskifondide valitsejatele eesmärgiga suurendada finantsstabiilust ning tagada finantssektori usaldusväarsus ja läbipaistvus.

Peresõbralik riik

- 2011. a oktoobris kiitis valitsus heaks **laste ja perede arengukava 2012-2020**, mis annab strateegilised lähtekohad ja tegevuskava riigi laste- ja perepoliitika elluviimiseks ning mille eesmärgiks on laste ja perede heaolu ning elukvaliteedi tõstmine soodustades seeläbi laste sündi.
- Eelmisest aastast jõustus **vanemapensioni süsteem**, mille järgi hakati alates 2013. aasta 1. jaanuarist ühele lapsevanemale lähtuvalt lapse sünniajast maksuma pensionilisa või tegema sissemaksid riigi keskmiselt palgalt pensioni II sambasse.
- Vastavalt valitsuse eesmärgile toetada rohkem neid, kes realselt rohkem abi vajavad ja kel on rohkem lapsi, jõustus eelmisest aastast **vajaduspõhise peretoetuse süsteem**.

Vajaduspõhise peretoetuse suurus ühe lapsega perele on 9,59 eurot kuus ning kahe ja enama lapsega perele 19,18 eurot kuus. Alates 2015. aastast toetuse suurus kahekordistub, st 19,18 eurot kuus ühe lapsega perele ja 38,36 eurot kuus kahe ja enama lapsega perele. Vajaduspõhise peretoetuse puhul on tegemist uue peretoetuse liigiga, mida makstakse neile perekondadele, kus elab vähemalt üks lapsetoetust saav laps ning kelle viimase kolme kuu põhjal arvestatud keskmine kuine sissetulek jääb alla vajaduspõhise peretoetuse sissetulekupiiri.

- 2013. aasta 1. juulist **tõusis kolmanda ja iga järgneva lapse kohta makstav lapsetoetus** 57,54 eurolt 76,72 euroni kuus, alates 2015. aastast suureneb toetus 95,9 euroni kuus. Samuti tõusis **kolmikute ja suurema arvu mitmike sünni ühekordne sünnitoetus** 320 eurolt 1000 euroni lapse kohta.
- Eelmisest aastast hakkas kehtima ka uus **lapsepuhkuse tasu**, mille suurus seoti töötasu alammääraga ning mis varasema 4,25 euro puhul on 2013. aastast 15,18 eurot päevas.
- 2013. aasta jaanuarist **taastati isapuhkuse hüvitis**.
- Vanemate töötamise soodustamiseks vanemahüvitise saamise ajal **muudeti vanemahüvitise seadust**. Muudatuste tulemusena muudeti hüvitise vähendamise valemit ühtlasemaks ning isikutele soodsamaks ning kaotati töötasu ülempiir (kolmekordne keskmine palk), mille saamisest alates vanemahüvitist ei maksta.
- Lasterikaste perede toetamiseks ja elamistingimuste parandamiseks jätkas valitsus 2008. aastal käivitatud **lasterikaste perede kodutoetuse programmi**, kust viie aasta jooksul on toetust saanud juba üle 1200 pere.
- Lastehoiuvõimaluste paindlikumaks muutmise eesmärgil on valminud koolieelse lasteasutuse seaduse muudatuste eelnõu. **Lasteaiakohtade puuduse leevendamiseks** toetatakse uue EL struktuurivahendite perioodi vahenditest aastatel 2014-2020 uute lastehoiu- ning lasteaiakohtade loomist.
- Peredele mõeldud tasakaalustatud toe pakkumiseks erinevate peretoetuste ja teenuste näol on peagi valmimas **peretoetuste ja teenuste roheline raamat**, mille üheks eesmärgiks on välja töötada kuluefektiivne, ent samas tööhoivet soodustav ning vaesust vähendav mudel lastega perede toetamiseks.
- Valitsus on saatnud Riigikogule **kodusünnitusabi** reguleeriva eelnõu, millega tagatakse kodus sünnitavatele naistele legaalne professionaalne abi raseduse jooksul sünnituse planeerimisel, sünnituse käigus ja peale sünnitust, et vähendada riske naisele ja vastsündinule. Jätkatud on **viljatusravi ning raseduskriisi nõustamist**.
- Euroopa Majanduspiirkonna 2009-2014 finantsmehhanismi rahastuse toel on Haridus- ja Teadusministeeriumi juhtimisel käivitatud **riskilaste ja -noorte programm** aastateks 2013-2016. Partneritena osalevad programmis Sotsiaalministeerium ja Justiitsministeerium ning Norra Kohalike ja Regionaalsete Omavalitsuste Ühendus KS. Programm annab olulise panuse laste riskide vähendamisse ja uute teenuste arendamisse noorsootöö, hariduse, lastekaitse ja õiguskaitse valdkonnas. Riskilaste ja -noorte programmist rahastatakse ka ühe eeldefineeritud projektina **töenduspõhise vanemlusprogrammi** elluviimist. **Abivajavate laste varaseks märkamiseks ja sekkumiseks** on peagi valmimas laste vaimse tervise ja varase sekkumise kontseptsioon ning valdkondade ülene laste ja noorte riske vähendava ühtse tugisüsteemi kontseptsioon.

- Varajast märkamist ja sekkumist soodustab ka **uus lastekaitse seaduse eelnõu**, mis on tänaseks läbinud ametliku kooskõlastusringi. Eelnõuga pannakse alus tänapäevasele lastekaitsekorraldusele, mis on valdkondadeülene, tugineb maailmas efektiivseks osutunud mudelitele ja panustab enam ennetustöösse.
- **Meeste ja naiste palgalõhe vähendamise tegevuskava** rakendamise raames viidi pere- ja tööelu ühitamise võimaluste edasiarendamiseks poliitikate teadmispõhisuse toetamiseks läbi analüüse (Eesti vanemapuhkuste süsteemi analüüs ning mitte-eestlaste töö- ja pereelu ühitamise võimaluste analüüs), teadlikkuse tõstmiseks ja õiguste rakendamise tõhustamiseks koolitusi tööandjatele ja juristidele ning teavituskampaania üldsusele.
- **Töötaja- ja peresõbraliku tööandja** tunnustussüsteemi loomiseks töötati 2012. a välja tunnustuse väljastamise kriteeriumid ning meetodika.
- Lapsendajaperede toetamiseks alustati 2013.a **lapsendamiseelsete ja järgsete teenuste** osutamise pilootprojektiga.

Haritud Eesti

- Koolieelsete laste hoiuvõimaluste parandamiseks **investeeriti KOIT** kava ning Kyoto saastekvoodi müügi vahenditega **lasteaedade taristusse**. Ettevalmistatud on ka **uus koolieelsete lasteasutuste seaduse** muutmise seaduse eelnõu, mis laiendab kohalike omavalitsuste võimalusi hoiuteenuste pakkumiseks lapsevanematele.
- Valitsus kiitis heaks „**Noortevaldkonna arengukava 2014-2020**“, millega on loodud noortele paremad võimalused arenguks ja eneseteostuseks, et toetada sidusa ja loova ühiskonna kujunemist. Arengukavas on arvestatud sellega, et noored pole homogeenne sihtgrupp, mistõttu tuleb nii meetmete ja tegevuste kavandamisel kui ka elluviimisel lähtuda konkreetsete noorte tegelikest oludest ja vajadustest. Samuti tuleb noortega tegelemisel võtta arvesse soost, rahvusest, kultuurist, tervislikust, elukohast või sotsiaalmajanduslikust olukorrast tulenevaid erisusi.
- **Üldhariduse tasemel kaasajastati koolivõrku ning hariduskorraldust**. 1. septembrist 2013 jõustus uus põhikooli- ja gümnaasiumiseadus, mille eesmärk on paremini tagada kvaliteetse hariduse võrdne kättesaadavus, muuta põhikooli ja gümnaasiumi tegutsemise vorme (need lahutada), õppetöö korraldust, kooli juhtimist, õpetajate tööd ning nende töö tasustamist. Seaduse kohaselt peab aastaks 2020 igas maakonnas olema vähemalt üks riigi poolt ülal peetav gümnaasium. Reformi elluviimisel järgitakse põhimõtet, et põhiharidus peab olema kättesaadav kodulähedaselt ning igas maakonnas peab olema vähemalt üks tugev riigigümnaasium. **2013. aastal alustasid uutes hoonetes tööd neli riigigümnaasiumi. 2015. aastal lisandub veel neli.** Riigigümnaasiumite avamiseks on lepingud sõlmitud veel kolme maakonnakeskusega, kus uued koolid käivitatakse plaani järgi 2016. aastal.
- Üldhariduse kaasajastamiseks **mindu üle uutele põhikooli ja gümnaasiumi riiklikele õppekavadele**. Põhikooli astmes vähenes uue õppekava rakendumisel õpilaste õppekoormus, mis annab rohkem võimalusi loominguliseks tegevuseks.
- Alustati **koolimatemaatika ühe osa – andmete haldamise ja statistika –põhimõttelise uuendamise**, mille tulemusena peaksid õpilased sama õppeaja jooksul saavutama tänapäevastele ootustele vastavad teadmised ja oskused.

- Munitsipaalüldhariduskoolide **õpetajate keskmine brutokuupalk oli 2013. aastal 936 eurot** (esialgsed andmed, 10.03.2014 väljavõte), mis on ligi **15% kõrgem kui 2012. aastal** (814 eurot) ja on võrreldav Eesti keskmise palgaga.
- Jätkus **eestikeelsele aineõppele üleminek** venekeelsetes gümnaasiumites. Alates 2011/2012. õppeaastast gümnaasiumiõpinguid alustanutele toimub õpe 60% ulatuses eesti keeles. Reformi toetamiseks laiendati **Ida-Virumaal** eesti keeles õpetavatele **õpetajatele 30% lisatasu** maksmist.
- Õpetajate järelkasvu tagamiseks jätkati 12 782 eurose õpetaja lähtetoetuse maksmist noortele alustavatele õpetajatele.
- Välja töötati **haridusasutuste juhtide tulemusjuhtimise hindamismudel**. Samuti uuendati direktorite, õppealajuhatajate, õpetajate ja tugispetsialistide kvalifikatsiooninõudeid.
- Viidi läbi **kõrgharidusreform**, millega muudeti kõrgharidustaseme õppe rahastamise põhimõtteid ja suurendati riigieelarvest rahastatavate õppekohtade arvu. Kõigil täies mahus ja eestikeelsetel õppekavadel õppivatele üliõpilastele on alates 2013./2014. õppeaastal võimalik õppida avalik- õiguslikes ülikoolides ja riigi rakenduskõrgkoolides ilma õppeteenustasuta. Alates 2013. aastast eraldatakse ülikoolidele kõrgharidustaseme õppe läbiviimiseks senise riikliku **koolitustellimuse asemel tegevustoetust**. Õppe läbiviimise ulatuse, kvaliteedi ja tulemuslikkusega seotud tegevuste ning riiklikult olulist õpet toetavate tegevuste kokkuleppimiseks sõlmitakse ülikooliga kolmeks aastaks haldusleping ja igal aastal vastava aasta riigieelarvega seotud tulemusleping.
- Eesmärgiks on muuta Eesti kõrgharidussüsteemi toimimine üliõpilase jaoks õiglasemaks, parandada kõrgharidustaseme õppe tulemuslikkust ja kvaliteeti ning vähendada kõrghariduse valdkondlikku killustatust.
- 2013./2014. õppeaastast rakendati uus **vajadusepõhine õppetoetuste süsteem**, mis annab üliõpilasele õiguse saada vajaduspõhist õppetoetust kui keskmine sissetulek perekonnaliikme kohta jääb alla suhtelise vaesuspiiri (praegu alla 299 euro kuus) ja õpilane täidab õppekava täies mahus. Töötati välja ka **kõrgharidusõppe stipendiumite liigid, suurused ja eraldamise tingimused**.
- Valitsus algatas 2011. aastal koostöös Tartu Ülikooli ja Tallinna Tehnikaülikooliga ning ettevõtetega **IT-akadeemia koostööprogrammi**, mille eesmärgiks on tõsta konkurentsivõimelisemad õppekavad rahvusvaheliselt tunnustatud tasemele.
- Välja ehitati **uued kutseõppekeskuste õppekompleksid** kaasaja nõuetele vastaval tasemel.
- Alates 2011. aasta sügisest võimaldatakse **haridustee jätkamist kutseõppes** mitte ainult õppe katkestanutele vaid **ka inimestele, kes ei oma esmast erialast kvalifikatsiooni**. Samuti saavad programmi raames kutseõppes õppida ilma erialase hariduseta vanemaealised inimesed.
- 2012. valmis uus **kutseõppeasutuste seaduse eelnõu**, mille eesmärk on kutseõppe kvaliteedi ja paindlikkuse tõstmine, kutseõppe parem kättesaadavus, õpilaste väljalangevuse vähendamine, koolide juhtimise korrastamine, õpetajaid puudutavate regulatsioonide lihtsustamine ning väljundipõhise lähenemise suurendamine õppes.
- Lähemale liiguti valitsuse seatud pikaajalisele eesmärgile **jõuda teadus- ja arendustegevuse rahastamisel 3% tasemele SKT-st**. Kui 2010. aastal moodustasid

teadus- ja arendustegevuse kogukulutused SKPst 1,62%, siis 2011. aastal 2,37% ja 2012. aastal 2,18%. Suurenenud on ka erasektori panus kogukulutustest.

- 2012. aastal käivitati **Eesti Teadusagentuuri** töö, mille loomisega paranes Eesti teaduskorralduse efektiivsus, kvaliteet, seire ning taustauuringute läbiviimise korraldamine.
- Teaduskorralduse reformi tulemusena käivitati ka uued teaduse rahastusinstrumendid - **institutsionaalsed ja personaalsed uurimistoetused**.
- **Uuendati Eesti teaduse teekaart**. Uuendamise käigus laekus hindamiseks 20 vahearuanne 2010. a. teadustaristu teekaardi objektidelt ja 12 uut taotlust lülitamiseks teadustaristu teekaardi nimekirja. Teadustaristu ekspertkomisjon tegi ettepaneku jätta 20-st 2010.a teadustaristu teekaardi objektist uuele teekaardile 15 objekti. 12-st uuest taotlusest soovitas komisjon lülitada teekaardile 4 objekti, kusjuures soovitas liita ühe nendest 2010. a teekaardil oleva objektiga. Seega on uuel teadustaristu teekaardil 18 objekti.
- Eesti on panustanud **EL teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi "Horisont 2020"** kujundamisse. Kehtestatud programmi õigusraamistik vastab üldjoontes Eesti seatud eesmärkidele: programmi rahastamismudel on lihtsustatud, programmi projektides töötavatele teadlastele on võimalus maksta lisatasu kuni 8 000 eurot aastas ning tähelepanu pööratakse programmis osalemise laiendamisele ja teaduse populariseerimisele. Eesti initsiatiivil ning aktiivse lobitöö tulemusena muudeti programmikomitee tasemel meetme „Tippteaduse levik ja osaluse laienemine“ osalemiskriteeriumi selliselt, et see sobis kõigile EU12 riikidele. Esialgne ettepanek oleks välja jätnud riigid, kus teadus- ja arendustegevuse (TA) investeringute intensiivsus ületas 70% EU keskmisest TA investeringute intensiivsusest – sh Eesti, Sloveenia ja Tšehhi.
- Teaduse populaarsuse suurendamiseks noorte hulgas kuulutati **2011/2012 õppeaasta Teadusaastaks**, mille eesmärgiks oli loodus-, tehnoloogia- ja täppisteaduste populariseerimine. Tartus avati **Baltimaade suurim teaduskeskus AHHA**.
- Riigikogus kiideti heaks uus teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni valdkonna arengukava „**Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonistrateegia 2014-2020 „Teadmistepõhine Eesti III“**“, mis võrreldes varasema strateegiaga keskendub enam riigi sotsiaalmajanduslike väljakutsete lahendamisele teaduse ning innovatsiooni abil. Samuti rakendatakse nutika spetsialiseerumise meetodikat võimekamate tegevuskalade eelisarendamiseks. Strateegia valmis HTMi ja MKMi tihedas koostöös ning haaras kaasa sotsiaalseid partnereid nii avalikust kui erasektorist.
- **Uuendatud kutsekvalifikatsiooni tunnustamise direktiiv³** jõustus 2014. aasta jaanuaris. Direktiivi ülevõtmiseks on aega kaks aastat, mille jooksul tuleb ka Eestis sätestatud kutsekvalifikatsiooni nõuete puhul **hinnata reguleerimise vajalikkust** ja võimalusel reguleerituse taset vähendada ning üle minna kutsekvalifikatsiooni tunnustamise taotluste **elektroonilisele menetlusele**.
- Valmis „**Elukestva õppe strateegia 2014–2020**“, millega loodi eeldused üldiseks ja terviklikuks hariduspoliitika arenguks sidustatud planeerimisprotsessi abil. Elukestva

³ 2013/55/EL, mis muudab direktiivi 2005/36/EÜ

õppe arendamine on üks suuremaid poliitilisi ja ühiskondlikke väljakutseid Eestis, mis toetab inimeste elukvaliteedi kasvu ja riigi majanduse arengut.

Aktiivne tööturupoliitika. Sotsiaalne turvalisus

- Ellu viidi **tööhõiveprogramm 2012-2013 mahuga 61,1 miljonit eurot**, milles pöörati eraldi tähelepanu pikaajalise töötuse ennetamisele ning pikaajaliste töötute tööleaitamisele. Ette valmistati tööhõiveprogramm aastateks 2014-2015.
- Töötute koolitusvõimalusi laiendati 2011. a 1. augustist **koolituskaardi piirmääratõstmisega 959 eurolt 2500 eurole**. Lisaks laienesid ka koolituskaardi võimalused ja nüüd on koolituskaarti võimalik kasutada lisaks tööalasele täiendõppele ka ümberõppeks.
- Ellu viidi **ESFi programm „Töölesaamist toetavad hoolekandemeetmed 2012-2013“** (pikendatud kuni 31.12.2014), kogumahuga 3 miljonit eurot, mille üldeesmärk on suurendada sotsiaalsete või majanduslike toimetulekuprobleemide ning erivajadustega inimeste ja nende pereliikmete tööhõivet. Ette valmistati hoolekandeprogramm aastateks 2014-2020.
- **Jätkati programmide „Tule“ ja „Kutse“ rakendamist**, millega võimaldatakse haridustee pooleli jättnud inimestel oma õpingud kutse- või kõrghariduse tasemel lõpetada. Haridustee jätkamist kutseõppes laiendati ka inimestele, kes ei oma esmast erialast kvalifikatsiooni.
- Valitsus käivitas **oskuste ja tööturu muutuste ühitamise rakkerühma**, mis töötab välja süsteemi tööjõu prognoosi, seire ning koolituse paremasse vastavusse viimiseks tööturu vajadustega.
- 2012. aastast **taastusid pensioni II samba riigipoolsed sissemaksed**, mis majanduskriisi perioodiks olid peatatud. See pakub inimestele pensionieas täiendavat sissetulekut ja loob suurema majandusliku kindlustunde tulevastele pensionäridele.
- **Eri- ja sooduspensionide reformi** käigus kiideti heaks seadusemuudatused kõrgemate riigiametnike eripensionite kaotamiseks tulevastel õiguskantsleritel ja riigikontrolöridel Riigikontrolli peakontrolöridel ning õiguskantsleri asetäitjatel-nõunikel. Kohtunikepensione hakati alates 2014.a indekseerima kõrgemate riigiteenijate kõrgeima palgamäära indeksiga.
- **Töölepinguseaduse jõustumise ex-post mõjuanalüüs** näitas, et uus regulatsioon ei mõjutanud tööandjate koondamiskäitumist, st uus seadus ei toonud kaasa rohkem koondamisi kui neid oleks olnud vana seaduse kehtimise korral. Edasist parandamist vajavad nii töötajate kui ka tööandjate teadlikkus oma õigustest ja kohustustest.
- Edasi liiguti **töövõime toetamise reformiga**, mille toetamiseks planeeriti olulised investeeringud struktuurifondide vahenditest, koostati töövõime hindamise metoodika ning valmistati ette seadusmuudatusi.
- Riigikogule esitati **uus kollektiivlepingu ja kollektiivse töötüli lahendamise seaduse eelnõu**, eesmärgiga luua kaasaegne, sotsiaalmajanduslikke olusid arvestav regulatsioon, mis loob sobiva raamistiku kollektiivlääbirääkimisteks ja kollektiivsete töötülide lahendamiseks; toob kaasa paranenud õigusselguse ja parandab praktikas tõusetunud probleemid.

- 1. septembril 2013 jõustusid välismaalaste seaduse muudatused, millega **soodustati välismaalastest tippspetsialistide (sh teadlaste ja õppejõudude) ja üliõpilaste Eestisse saabumist ning lühiajaliselt Eestis viibimist või elama asumist**. Muudatus võimaldab tippspetsialisti välismaalt tööle võtta mõne päeva jooksul ning selleks elamisloa taotleda juba Eestis kohapeal.
- Kasutusele on võetud inglisekeelne **rahvusvaheline IB õppekava** Inglise Kolledžis Tallinnas ja Miina Härma Gümnaasiumis Tartus. Rahvusvaheliselt võrreldaval kvaliteetsel tasemel hariduse pakkumine loob paremad haridusvõimalused välisspetsialistide lastele ning muudab seega Eesti elukeskkonna välisspetsialistidele atraktiivsemaks.
- Välisvahendite toel on reorganiseeritud 6 riiklikku erihooldeasutust ning 7 asenduskodu **tänapäevasteks peremaja tüüpi küladeks**, kus abivajajatele saab pakkuda parimat hoolitsust.
- **Toimetulekupiir tõusis** alates 2014. aastast 90 euronit üksi elavale isikule või perekonna esimesele liikmele ning 72 euronit perekonna järgnevatele liikmetele.

Terve Eesti

- Selle aasta alguses kiitis valitsus heaks **alkoholipoliitika ning tubakapoliitika rohelised raamatud**, mis nägid ette erinevaid meetmeid alkoholi ning tubaka tarbimise vähendamiseks Eestis. Alkoholipoliitika rohelise raamatu üks olulisemaid meetmeid on kindlasti **alkoholi liigtarvitamise varase avastamise ja nõustamise, samuti ravi- ja taastusabi süsteemi ülesehitamine**, milleks on Euroopa Liidu struktuurivahenditest aastatel 2014-2020 ette nähtud üle 10 miljoni euro. Välja on töötatud tubakaseaduse, reklaamiseaduse ja alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise seaduse eelnõu, milles **sätetatakse keeld müüa alaealistele tubakatoodete tarvitamiseks mõeldud tooteid, tubakatoodetega sarnaselt kasutatavaid tooteid ning nende toodete osiseid ning alaealistele keelatakse tubakatoodetega sarnaselt kasutatavaid tooteid tarvitada, omandada ja omada**. Eelnõu sätestab reklaamikeelu tubakatoodete tarvitamiseks mõeldud toodetele, tubakatootega sarnaselt kasutatavatele toodetele ning nende toodete osistele.
- Jaanuaris kiitis valitsus heaks Eesti **uimastitarvitamise vähendamise valge raamatu**, mis annab lähiaastateks konkreetsed suunised narkootikumide tarvitamise ja sellest tingitud kahjude vähendamiseks Eestis.
- Vigastussurmade vähendamiseks ja ennetamiseks algatas valitsus **vigastuste ja vigastussurmade ennetamise poliitika koordineerimise rakkerühma töö**. Rakkerühma töö tulemusena lepitakse 2014. aasta lõpuks kokku ministriumite ja asutuste täpsed ülesanded, vastutus ning asutustevahelised koostöömehhanismid vigastussurmade vähendamiseks Eestis.
- **Patsientide vaba liikumise** direktiivi ülevõtmisega ning piiriüleste tervishoiuteenuste riikliku kontaktpunkti avamisega on alates eelmise aasta sügisest Eesti Haigekassa poolt ravikindlustatud isikul võimalik minna teistesse Euroopa Liidu liikmesriikidesse saama plaanilisi tervishoiuteenuseid ja taotleda hiljem nende teenuste eest hüvist. Eelnõuga **luuakse ka võimalus direktiivi põhimõtetele sarnase mehhanismi riigisiseseks**

rakendamiseks, et parandada tervishoiuteenuste kättesaadavust patsientidele või vajadusel tagada tervishoiusüsteemi toimivus. Eelnõu kohaselt võib sotsiaalminister haigekassa nõukogu ettepanekul kehtestada tervishoiuteenuste loetelu ja kulude hüvitamise korra väljaspool ravijärjekorda osutatud olulise mõjuga tervishoiuteenuste jaoks.

- 2012. aastal käivitati **perearstide ja pereõdede asendussüsteemi** projekt, mis tagab igale inimesele perearstiteenuse olemasolu ka siis, kui oma perearst puhkab või muudel põhjustel ei saa teenust osutada.
- Eriarstiabi kättesaadavuse parandamiseks loodi **perearstidele võimalus tegeleda krooniliste haigete tavapärase jälgimisega.**
- Perearstitöö kvaliteedi parandamiseks loodi perearstidele võimalus taotleda lisatasu **teise pereõe** palkamiseks, et muuta tõhusamaks perearstide tegevus haiguste ennetamisel ja krooniliste haigete jälgimisel.
- **Toetamaks maakonnakeskuste haiglatesse ja perearstipraksistesse noorte arstide tööleasumist** hakati noortele arstidele viie aasta jooksul residentuuri lõpetamise järgselt tööle asumisel kohalikku või üldhaiglasse või maapiirkonna perearstipraksistesse väljaspool Tallinnat või Tartut maksma 15 000 euro suurust lähtetoetust.
- Norra finantsmehhanismi rahvatervise programmi toel **on alustatud ettevalmistusi laste vaimse tervise keskuse rajamiseks ja valmimiseks 2016. aasta kevadel.** Tallinna Lastehaigla juurde loodavas keskusel hakatakse osutama ambulatoorseid ja statsionaarseid psühhiaatrilisi teenuseid eri vanuses lastele ja noorukitele. Lisaks Tallinnale luuakse regionaalsed laste vaimse tervise keskused avatud taotlusvooru tulemusena ka Tartusse, Pärnusse ja Ida-Virumaale eesmärgiga pakkuda integreeritud teenuseid vaimse tervise probleemidega lastele.
- **Ravimite kättesaadavuse parandamiseks ja omaosaluse vähendamiseks** tehtud seadusemuudatuste tagajärjel vähendati patsientide omaosalust 50-protsendilise soodustusega ravimite ostmisel umbes 22 protsendi võrra keskmise retsepti maksumuse kohta. Vähenemine saavutati muudatusega, mis kaotas 12,79 euro suuruse ravimihüvitise maksimaalmäära 50-protsendilise soodustusega ravimite puhul. Haigekassa poolt tasumisele kuuluv summa arvutatakse edaspidi kõigi soodusravimite puhul ühtemoodi omaosaluse alusmäära ja piirhinna või hinnakokkuleppes sätestatud hinna vahest. Samuti viidi ravimiseadusesse sisse muudatused, millega **seadustati käsi- ja retseptiravimite e-kaubandus.**
- Euroopa Liidu 2007-2013 struktuurivahendi toetusel rahastatava meetme „Õendus- ja hooldusteenuste infrastruktuuri arendamine“ kaudu **arendati õendus- ja hooldusteenuste kvaliteeti ja kättesaadavust.** Järgmisest Euroopa Liidu 2014-2020 eelarveperioodist toetatakse ca 44 miljoni euroga eakatele, erivajadustega ja toimetulekuraskustega inimestele ning nende pereliikmetele töölesaamist toetavate hoolekande- ja tugiteenuste arendamist.
- Erinevate osapoolte koostöös on **alustatud uue rahvatervise seaduse koostamisega.**

Energiajulgeolek

- Võeti vastu **elektrituruseaduse muudatused ja maagaasiseaduse muudatused**, millega reformiti oluliselt Eesti energiasektorit. Sellega võeti üle kolmas EL energia siseturupakett, mille tähtsaimateks säteteks on omandilise eraldamise läbiviimine riigi elektri- ja gaasisektoris. Elektriturg avati täielikult 1. jaanuaril 2013. Gaasivõrgu omandiline eraldamine tehakse 2014. aasta jooksul.
- Arendati edasi energiaühendusi Põhjamaade ja Lätiga. Valmis teine Eesti ja Soome vaheline alalisvoolu ühendus **Estlink2** ülekandevõimsusega 650 MW. Jätkati tööd Soome lahte läbiva maagaasi toruühenduse **BalticConnectori** ehitamise ning regionaalse veeldatud maagaasi (**LNG**) **terminali** rajamise ettevalmistamiseks. Eesti ja Soome vahel sõlmiti BalticConnector ja LNG terminalide rajamise ühiste kavatsuste memorandumid. Eesti-Läti elektriühendused, BalticConnector ja LNG terminal kajastuvad Euroopa Komisjoni poolt kinnitatud Euroopa ühishuvi projektide nimekirjas, millele on võimalik taotleda ühenduse rahastust.
- Soojusmajanduse sektori olukorra analüüsi baasil valmistati ette ja kiideti heaks **kaugkütteseaduse seaduse** eelnõu, mille eesmärgiks on kaugküttesektori jätkusuutliku arengu soodustamine ja eelduste loomine odavama kaugküttehinna kehtestamiseks.
- Eesti liitus **Rahvusvahelise Energiaagentuuriga** (International Energy Agency, IEA), läbides IEA ajaloo lühima liitumisprotsessi. Energiaagentuuri liikmetel on ligipääs kõrgetasemelistele energiapoliitika analüüsidele ning valdkonna prognoosidele. Agentuuri liikmete vahel toimib solidaarne koordineerimismehhanism, mis aitab säilitada energia varustuskindlust kütusekriisi olukorras.
- Jätkati **energiasäästuprogrammide** rakendamist nii Euroopa Liidu kui ka Kyoto heitmekaubanduse CO₂ kvoodimüügi tuludest. Hoonete energiasäästu suurendamiseks toetati energiasäästlikku renoveerimist nii korterelamustes kui ka avaliku sektori hoonetes. Jätkus ka soojusmajanduse kaasajastamisele suunatud projektide rahastamine, mille käigus toetati investeringuid soojatrasside energiakadude vähendamiseks ning katlamajade renoveerimist. Uue algatusena alustati linnade tänavavalgustuse kaasajastamise projektiga. Alustati ettevõtetele suunatud ressursi- ja energiatõhususe meetme ettevalmistamist.
- Transpordi energiasäästu ja keskkonnasõbralikkuse suurendamiseks rakendati **keskkonnasõbraliku ühistranspordi programmi**, mis hõlmab keskkonnasäästlike liinibusside soetamist, trammitaristu väljaarendamist ja uute trammide soetamist. **Elektromobiilsusprogrammi** käigus on loodud üleriigiline elektriautode kiirloomisvõrgustik, antud kohalike omavalitsuste sotsiaaltöötajatele kasutada ligikaudu 500 elektriautot ning toetatakse eraisikutele elektriautode soetamist.
- Alustati riigi **energiamajanduse arengukava aastani 2030** koostamist. Arengukava kirjeldab Eesti energiapoliitika võimalikke arengusuundi, tuuakse välja optimaalseim arengutee lähtudes eesmärgist, et tarbijatele on tagatud mõistliku hinna ning kättesaadavusega energiavarustus, selle mõju keskkonnale on aktsepteeritav ning et see on kooskõlas Euroopa Liidu pikaajaliste energia- ning kliimapoliitika eesmärkidega.

- Jätkati **ettevalmistusi Eesti elektrivõrkude liitmiseks Kesk-Euroopa sünkroonalaga**. Valmis Balti riikide Kesk-Euroopa sünkroonalaga liitumise teostatavusuuring, milles analüüsiti kolme erinevat stsenaariumit tehnilisest, majanduslikust ja õiguslikest aspektidest lähtuvalt.

Transport

- Käivitati Eestit-Läti-Leedut-Poolat läbiva Euroopa rööpmelaiusega kaasaegse kuni 240km/h kiirust lubava raudteetrassi **Rail Baltic ettevalmistus-, arendamis- ja planeerimistööd**. Siseriiklikult on algatatud maakonnaplaneeringud trassikoridori määramiseks, viidud läbi keskkonnamõjuhindamised, konsulteeritud Eesti elanikega parima trassivaliku tegemiseks. Koostöös partnerriikidega on algatatud läbirääkimised Rail Balticu ühissetevõtte loomiseks, tehtud pingutusi Euroopa Ühendamise Rahastust (CEF) projekti finantseerimisvõimaluse tagamiseks kuni 85% ulatuses, alustatud on riikidevahelise rahvusvahelise leppe ettevalmistamisega ning tehtud tihedat koostööd Euroopa Komisjoniga projekti RB igakülgseks edasiviimiseks.
- Eestis võeti kasutusele uued **kaasaegsed elektri- ja diiselrongid**. Tallinn-Tartu reisi kestvus vähenes 2 tunnile. Ka teiste liinide sõidugraafikuid tihendati.
- Põhjalikult on **restruktureeritud lennutevõtet Estonian Air**. Valitsus on teinud pingutusi lennufirma päästmisest pankrotist. Eesmärgiks on tagada Eestile konkurentsivõimelised rahvusvahelised lennuühendused teiste riikidega.
- Valitsus kiitis heaks „**Transpordi arengukava 2014-2020**“, mille elluviimise hinnanguliseks maksumuseks kujuneb eeldatavalt 3,3 miljardit eurot. Transpordipoliitika 2014-2020 põhieesmärk on tagada kättesaadavad, mugavad, ohutud, kiired ja kestlikud liikumisvõimalused inimestele ja ettevõtetele. Transpordi arengukava käsitleb erinevate liikumisvõimaluste ja ühenduste paremaks muutmist, arvestades sealjuures, et seda tuleb teha keskkonnasäästlikul ja jätkusuutlikul moel.
- **Eesti-Vene piiril muutunud piiriületamise korraga** loodi ühtne piiriületuse ootejärjekorra infosüsteem, mida kasutatakse kolmes Eesti maanteepiiripunktis: Narva- Ivangorod, Koidula- Kunitsina Gora ja Luhamaa - Šumilkina. Iga maanteepiiripunkti lähedale tehti ka ooteala, kus autojuhid saavad paremates tingimustes piiriületusaega oodata. Uus piiriületamise infosüsteem ning ootealad leevendavad aastaid lahendust oodanud probleeme Eesti-Vene piiril ning pakuvad inimestele nüüdsest mugavamad ja kiiremat piiriületust.
- Teehooldevõimekuse tõstmiseks **ühendati viis piirkondlikku riigile kuuluvat teehooldefirmat** üheks ettevõtteks. Ühise ärinime AS Eesti Teed koondusid: Tartumaa Teed, Virumaa Teed, Võrumaa Teed, Saaremaa Teed ja Pärnumaa Teed. Ühissetevõtte **parandab teehooldusega seotud koordinatsioon** ning pakub riigile paremaid võimalusi saada paremat teenust mõistlikuma hinnaga.
- Heaks kiideti **riigimaanteedehoiukava aastateks 2014-2020**. Teehoiukava on koostatud transpordi arengukava 2014-2020 alusel ning täidab selle 2. alaeesmärgi - kvaliteetsed teed ja sujuv liiklus. Teehoiukavas antakse ülevaade teehoiu rahastamise alustest ning kavandamise põhimõtetest, mis määravad ära teehoiutööde järjekorra Eesti

riigimaanteedel järgmistel aastatel. Kirjeldatakse teedevõrgu säilitamis-, arendamis- ja administreerimiskuludest tehtavaid töid ning kirjeldatakse nende vajadust ja mahtu.

- **Ajakohastati talviseid teehoionõudeid, mis** viivad Eesti lähemale Põhjamaade tasemel turvalisele ja vastupidavale teedetaristule.
- Avati **Tallinn-Tartu maantee Aruvalla-Kose uus 4-rajaline maanteelõik**, mille ehitus läks maksma 54 181 883 eurot (85% rahastusest saadi Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondist).
- Olulisematest ehitusobjektidest valmisid **Pärnu ümbersõit, Ülemiste ristmik, Tallinn-Narva maanteel** mitu uut teelõiku, Tallinna ringteel **Luige eritasandiline ristmik**, jätkati ka kruusateede katmist tolmuva kattega ning investeeringuid maanteede turvalisuse tõstmiseks.
- Heaks kiideti „**Eesti merenduspoliitika arengukava 2012-2020**“, mis annaks merenduse sektoreid koostoides käsitlevad suunised merenduse edendamiseks, et realiseerida maksimaalselt Eesti potentsiaal mereressursi kasutamisel ning säilitamisel.
- Teostati **Tallinn-Peterburi reisirongiühenduse tasuvusanalüüs**. Töö käigus hinnati reisijate loenduste, mobiilpositsioneerimise, piiristatistika ja teiste allikate abil olemasolevat reisinõudlust linnade vahel, prognoositi nõudluse muutust aastani 2030 ja koostati nõudlusele vastav rongide sõiduplaan.
- Valmis on **uus ühistranspordi seadus**, mille uute nõuetega suurendati konkurentsi bussiliiniveol, kuid samal ajal tagatakse ka veeteenuse kvaliteedi stabiilsus. Muudatustega loodi tingimused, mis kergendavad uutel vedajatel turule sisenemist ning konkurentsi pakkumist. Tähelepanu pöörati ka taksoveokvaliteedi tõstmisele.
- Valmis **Ülemiste reiserterminali projektilahenduste analüüs**. See näeb ette lennujaama ühenduste parandamist ja ümberistumisevõimaluste loomist Ülemistel järgmises ajakavas.
- Tallinnas ja Harjumaal on **loodi ühtne bussiliinide piletisüsteem**. Elektriraudtee ühines antud süsteemiga alates 1. jaanuarist 2013.
- Valmis analüüs **üleestilise ühtse piletisüsteemi** loomise võimalikkusest.
- Osaleti Euroopa Komisjoni algatuses „**Targad linnad ja kogukonnad**“ (*Smart Cities and Communities*) Tartu ja Rakvere linnaga.

E-riigist I-riigiks

- Töötati välja ja võeti mais 2013 vastu **avalike teenuste korraldamise roheline raamat**, eesmärgiga muuta avalikud teenused kasutajasõbralikumaks ja laiemalt kättesaadavaks. Rohelise raamatu olulisemate tegevussuundade juurutamiseks käivitati SF 2007-2013 vahenditest programm „Eelduste loomine avalike teenuste kvaliteedi tõstmiseks IKT vahendite abil“.
- Pidevalt on **investeeritud pidevalt e-teenuste ja vastava alustaristu arendusse** (sh x-tee, ID-kaardi ja mobiil-ID ning küberturvalisuse lahendused, eesti.ee portaal). Kokku suunati SF 2007-2013 vahenditest aastail 2012-2014 arendusteks 7,2 mln eurot.
- Käivitati riigi, ülikoolide ja IKT-ettevõtete **koostööprogramm IT-Akadeemia**. Selle eesmärgiks on viia valitud IKT-alase kõrghariduse õppekavad rahvusvahelisele tasemele ja seeläbi suurendada spetsialistide kättesaadavust. Nii akadeemia raames kui ka täiendavalt suurendati vastuvõttu IKT-erialadele, samuti nende tudengite nn pearaha.

- Viidi läbi koolidesse **programmeerimise valikainena sisseviimiseks pilootprojekt ProgeTiiger**. Selle raames valmisid õppematerjalid ja toimus õpetajate koolitus, samuti viidi läbi proovikursused. Lisaks jätkati lastele suunatud turvalise interneti kasutamise koolituste ja teavitustegevustega.
- Jätkati **EstWin projektiga** ehk uue põlvkonna fiiberoptilistel kaablitel põhineva ülikiire lairibaühenduse üle-Eestilist väljaehitamist. Valminud on 1/3 vajalikust baasvõrgust ehk paigaldatud 2300km kaableid, seda on rahastatud eri ministriumide ja EL toetusmeetmete koostöös.
- Edendati avaandmete ehk **avalike andmete vabana ja masintöödeldaval kujul kättesaadavust**. Selleks viidi läbi esimesed pilootprojektid, valmis avaandmete portaali esmaversioon. Detsembris 2012 võttis Riigikogu vastu avaliku teabe seaduse muudatused, millega pandi paika üldine korraldus ja tähtajad andmete avamiseks. Täpsema korralduse ja tehniliste aluste paikapanevaks on **pooleli avaandmete roheline raamatu koostamine**.
- Lähtuvalt Eesti Euroopa Liidu poliitikast 2011-2015 oli suure tähelepanu all **Euroopa digitaalse ühtse turu arendamine**. Põhifookus oli **elektroonse identifitseerimise ja usaldusteenuste määruse (eIDAS) väljatöötamisel**, et panna paika raamistik e-autentimise ja digiallkirjade piiriüleseks kasutamiseks. Määrus võeti vastu veebruaris 2014. Eesti osales aktiivselt määruse ettevalmistustes ja läbirääkimistes, sh lähetati mitme-aastaselt Euroopa Komisjoni juurde riiklik ekspert.
- Töötati aktiivselt ka **EL sisese küberkaitse valmiduse ja võimekuse** tõusu nimel. Toetati esimese küberturvalisuse strateegia väljatöötamist ning panustati võrgu- ja infoturbe direktiivi aruteludesse ja läbirääkimistesse nõukogu tasandil. Eestis viidi läbi mitmeid Euroopa suurõppusi.
- EL-suunalist tööd täiendavalt **edendati IKT-alast koostööd regionaalsel tasandil**. Detsembris 2013 allkirjastasid **Eesti ja Soome peaministrid koostöömemorandumi**, mille alusel viiakse lähiaastail ellu ulatuslikke koostööprojekte. Muu hulgas võtab Soome oma e-riigi arhitektuuri alusena kasutusele Eesti x-tee lahenduse. 2014. aasta Balti Ministrite Nõukogu eesistumiseks koostati **tegevuskava Eesti, Läti ja Leedu vahel digiallkirjade piiriülese kasutuseni jõudmiseks**.
- Riigi struktuurides **tugevdati IKT-poliitika juhtimist ja elluviimist**. Riigikantselei juurde võeti ametisse IKT-poliitikat koordineeriv nõunik, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumis täideti IKT-ala asekancleri koht. MKM juures alustas 2011.a lõpul tööd infoühiskonna teenuste arendamise osakond, millest on kujunemas kogu riigi jaoks vastav kompetentsikeskus. 2013.a mais käivitus Hariduse Infotehnoloogia SA (HITSA), millega ühendati ühtseks hariduse valdkonna IKT ja IKT-hariduse koordinatsioonikeskuseks seniste Eesti Infotehnoloogia SA, Tiigrihüppe SA ja Eesti Hariduse ja Teaduse Andmesidevõrgu (EeNet) tegevus.
- Kavandati sammud e-riigi nn tagatõu ehk **riigi IKT-halduse tõhustamiseks**. Sihiks on võetud valitsemisalade kaupa IKT-halduse konsolideerimine lõpuni viia, lisaks üleriigiliselt ühise arendusvajadusega teenuseid konsolideerida. Alustatud on näiteks **ühiste andmekeskuste ehk riigipilve rajamist**.
- 14.11.2013. võttis Vabariigi Valitsus vastu „**Eesti infoühiskonna arengukava 2014-2020**“ ja selle rakendusplaani aastateks 2014-2015, millega sätestatakse IKT-poliitika

strateegilised suunad eelseisvaks perioodiks. Arengukava üldeesmärgiks on tagada Eestis IKT kasutamist ja nutikate lahenduste loomist võimaldav keskkond. 2014.a algusega on lõppjärgus ka „Eesti küberjulgeoleku strateegia 2014-2017“ koostamine.

Turvaline Eesti

- Korruptsioonivastase võitlemise tõhustamiseks võeti vastu **uus korruptsioonivastane seadus** ning kiideti heaks **uus korruptsioonivastase strateegia aastateks 2013-2020**. Arengukava eesmärk on suurendada inimeste teadlikkust korruptsioonist, avaliku sektori otsuste ja tegevuste läbipaistvust ning edendada ning arendada korruptsioonikuritegude uurimise kvaliteeti.
- 2011. a **laiendati Kaitsepolitseiameti uurimisõigust korruptsioonijuhtumite uurimisel**. Kaitsepolitseiametile anti õigus viia läbi korruptsioonivastast võitlust nii ametialaste kui õigusemõistmisevastaste süütegude puhul, mis oma olemuselt omavad tihedat puutumust altkäemaksu või pistise võtmisega kõrgemate riigiametnike või Tallinna, Tartu, Narva, Pärnu, Kohtla-Järve ja Jõhvi kohalike omavalitsuste juhtide poolt. Samuti lisati Kaitsepolitseiameti uurimisalluvusse kuuluvate isikute ringi avalik-õigusliku või riigi osalusega või riigi asutatud juriidilise isiku juhatuse või nõukogu liikmed, kui nende tegevusega võib kaasneda oht riigi julgeolekule.
- Eelmise aasta oktoobris esitas valitsus Riigikogule **uue väärteomenetluse seadustiku eelnõu**, mis aitab kaasa väärteomenetluste kiirendamisele ja tõhustamisele, vähendab bürokraatiat ning tagab paremini inimeste põhiõigused.
- Eelmise aasta lõpus kiitis valitsus heaks ning saatis Riigikogule **karistusõiguse revisjoni** tulemusel valminud karistusseadustiku ja sellega seonduvalt teiste seaduste muudatuste eelnõu, mille eesmärk on vähendada karistatavate tegude arvu ning kõrvaldada ülekriminaliseerimine.
- Selle aasta veebruaris Riigikogu poolt vastu võetud korrakaitseaduse muutmise ja rakendamise seaduse eelnõuga **viidi Eestis lõpule juba 1990ndatel alustatud korrakaitseõiguse reform**.
- **Kohtumenetluse kiirendamiseks** käivitati 2013. aastal Harju maakohtus õigusemõistmise tõhustamise projekt, mille raames tõhustati kohtu tööd kõikides menetlusliikides, sh personalialaste ja struktuursete muudatuste, kvalifikatsiooni tõstmise, kohtujuristide ametikohtade loomise ning töökorralduslike muudatuste abil. Kohtureformi on 2014. aastast laiendatud Tartu maakohtule, Tartu ringkonnakohtule ja Tartu halduskohtu kohtutele.
- 2012. a võttis Riigikogu vastu riigilõivuseaduse muudatused, millega **vähendati riigilõivude maksumust kohtumenetluses**, lihtsustati lõivude arvestamise süsteemi ja kiirendati kohtumenetlust.
- Lastevastaste seksuaalkuritegude ennetamiseks ning korduvkuritegevuse vähendamiseks võttis Riigikogu 2012. a vastu eelnõu, millega loodi **võimalused seksuaalkurjategijatele ravimiseks karistussüsteemi osana**. Muudatuse eesmärk on võimaldada süüdimõistetule vangistuse alternatiivina ravi juhul, kui isik on süüteo toime pannud ravitava või

kontrollitava psüühikahäire tõttu ning on oht, et ta paneb tulevikus toime uue samasuguse süüteo.

- Norra ja EMP finantsmehhanismist rahastatava soopõhise vägivalla ja inimkaubanduse vähendamise programmi raames viidi läbi erinevaid projekte **naistevastase vägivalla ning inimkaubanduse ohvrite toetamiseks**.
- Alates 2014. aastast rahastatakse **naiste varjupaikasad riigieelarvest. 2014. aasta riigieelarves nähti selleks ette 430 000 eurot**. Seni on varjupaikasad rahastatud vaid projektipõhiselt.
- Karistusseadustikku viidi sisse **inimkaubandust kriminaliseerivad** koosseisud, millega täiendati karistusseadustikku kolme inimkaubanduse koosseisuga: inimkaubandus seksuaalse ärakasutamise eesmärgil, orjastamise eesmärgil ja elundi eemaldamise eesmärgil. Seaduse jõustumise tulemusena on võimalik saada selgem ülevaade inimkaubanduse juhtumite arvust, inimkaubanduse ohvritest, inimkaubitsejatest, karistusandmete võrdlusest (sh teiste riikidega) ning eri ekspluateerimisvormide muutumisest aja jooksul.
- **Jätkunud on ettevalmistused ühele hädaabinumbri 112 üleminekuks 2014. aasta lõpuks**. 2014. aastal valmivad uued Päästeameti ja Häirekeskuse ühishooned Tallinnas ja Tartus, samuti alustatakse 2014. aastal politsei, pääste ja häirekeskuse hoone ehitusprotsessiga Pärnus.
- Lennupääste võimekuse arendamiseks avati 2013. a Politsei- ja Piirivalveameti **piirivalvekordoni uus hoone Kuressaare lennuväljal**, mille juurde kuuluv helikopteriangaar võimaldab üht lennusalga kopteritest hoida tulevikus statsionaarselt Kuressaares. Sellega suureneb oluliselt piirivalve reageerimisvõimekus merepiirijuhtumitele Lääne-Eestis ning paraneb kõrgema tähtsusega väljakutsete puhul helikopteri teenuse reageerimisvõimekus.
- Kõigis Eesti neljas päästekeskuses ja neljas prefektuuris võeti 2011. aastast tööle vabatahtlike koordinaatorid, kelle ülesandeks on korraldada **vabatahtlike päästjate ja abipolitseinike** laialdane kaasamine, olla partneriks ja kontaktisikuks vabatahtlike organisatsioonidele ning innustada kodanikke vabatahtlikule tegevusele.
- 2011. aastal alustas PPA koosseisus tööd kriminaaltulu tuvastamise keskne üksus, mille ülesandeks on kuritegeliku tegevuse käigus saadava ebaausa tulu välja selgitamine ning koos teiste õiguskaitseorganitega konfiskeerimine. **Ebaausalt teenitud varade konfiskeerimise maht on eelneval kolmel aastal oluliselt kasvanud**.
- Järgepidevalt on kasvanud **tasuta õigusnõustamisele** suunatud vahendid. Kui 2011. aastal panustati tasuta õigusnõustamisele ca 29 000 eurot ja 2012. aastal 85 000 eurot, siis 2013. aastaks nähti tasuta õigusnõustamiseks ette 110 000 eurot. 2014. aastal suurenes tasuta õigusabi andmiseks eraldatud summa ligikaudu 20% ehk 130 000 euron.
- **Terrorismivastase võitluse tõhustamiseks** kiitis valitsus novembris heaks uuendatud Eesti terrorismivastase võitluse põhialused ja selle tegevuskava.
- 2012. aasta 1. detsembrist alustas ametlikult Eestis tööd **Euroopa Liidu IT-agentuur**, mille ülesandeks on suuremahuliste IT-süsteemide operatiivjuhtimine siseasjade valdkonnas.

Kultuuripoliitika

- Kiideti heaks **Eesti kultuuripoliitika põhialused aastani 2020**, mis paneb paika kultuuripoliitika eesmärgid ja arengusuunad erinevate kultuurivaldkondade lõikes - arhitektuur, disain, etenduskunstid, filmikunst, helikunst, kirjandus ja kirjastamine, kujutav kunst, kultuuriajakirjandus ja meedia, kultuuriline mitmekesisus, muinsuskaitse, muuseumid, raamatukogud, rahvakultuur.
- Kiideti heaks **loovisikute ja loomeliitude seaduse muudatused**, millega täpsustati vabakutseliste loovisikute sotsiaalsete garantiide regulatsiooni, loomeliitude tunnustamise aluseid ja loometoetuste eraldamise korda.
- Valitsus otsustas suurendada **loomemajandusele suunatud toetusmeetmete** mahtu. Uuel struktuurivahendite planeerimisperioodil suunatakse loomemajandusega seotud ekspordi- ja tugistruktuuride toetuseks ning tehnoloogilise võimekuse arendamiseks 20 miljonit eurot.
- Valitsus algatas **muuseumiseaduse muutmise eelnõu**, millega määratletakse muuseumite tegevuse ja muuseumikogu korraldamise alused. Seadusega on võetud ka suund muuseumide pakutavate haridusprogrammide ja õppekavade tihedamaks sidumiseks.
- Alustati **Eesti Rahva Muuseumi peahoone** ehitamist Tartusse Raadile. ERMi uus peahoone on plaanis avada 2016. aasta lõpus.
- Jätkatud on **rahvusvähemuste kultuuri toetamist**. Kultuuriministeeriumi ja Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutus Meie Inimesed poolset tegevus- ja projektipõhist toetust on saanud kehtivad rootsi ja soome vähemusrahvuse kultuuriautonomiad, rahvusvähemuste kultuuriorganisatsioonid.
- Jätkatud on **piirkondlike kultuuriprogrammide** elluviimist (Kihnu, Setumaa, saarte, Vana-Võru ja Mulgimaa kultuuriprogrammid). Kinnitati uus Peipsiveere kultuuriprogramm 2013-2016, mille eesmärgiks on piirkonna, sh eesti vanausuliste kultuuripärandi säilitamine ja tutvustamine. Ettevalmistamisel on Setumaa, Vana Võrumaa ja Mulgimaa kultuuriprogrammid. Jätkati ka **pühakodade säilitamise ja arendamise programmi ning mõisakoolide programmi** rakendamist.
- Jätkatud on kodumaise filmitootmise toetamist ja edendamist Eesti Filmi Instituudi kaudu. **Eesti filmi 100.** aastapäeva puhul viidi nii kodu- kui välismaal läbi arvukalt erinevaid ettevõtmisi. Eesti Filmi Sihtasutuse eestvedamisel valmis arenguvisioni dokument „**Eesti filmi arengusuunad aastateks 2012-2020**“.
- Avati uus **veebiraamatukogu pimedatele ning vaegnägijatele**, mis võimaldab alla laadida ja kuulata heliraamatuid, -ajalehti ja -ajakirju.

Sport ja kehakultuur

- Asutati Riigi infosüsteemi kuuluv spordi andmekogu „**Eesti spordiregister**“, mille eesmärgiks on luua ühtne terviklik spordialane andmekogum, mis on abiks Eesti spordijuhtidele ja -töötajatele nende töös ning spordihuvilistele ja -harrastajatele spordi jälgimisel ja harrastamisel. Register hõlbustab kultuuriministeeriumi ja spordi katusorganisatsioonide tööd tegevuse korraldamisel ja järeelvalve teostamisel.

- Muudeti **tipp sportlaste ja nende treenerite rahastamise korda**. Alates 2014. aastast eraldatakse preemiate maksmiseks mõeldud vahendid riigieelarve menetlemise käigus Eesti Olümpiakomiteele, Eesti Paraolümpiakomiteele ja Eriolümpia Eesti Ühendusele.
- Valitsus otsustas täpsustada tulumaksuvabastusega mittetulundusühingute poolt makstavate stipendiumite definitsiooni, mis **muudab tipp sportlaste, treenerite ja spordikohtunike töö tasustamise praktikat ja aitab tagada neile sotsiaalsed garantiid**. Uuringu „**III-V kutsekvalifikatsiooniga (uue süsteemi järgi 5-7) treenerite tööprofiil ja nende sotsiaalsed garantiid**“, põhjal tehti ettepanekud vastava kutsekvalifikatsiooniga treenerite edasise toetamise korraldamiseks. Otsustati välja töötada **laste- ja noortetreenerite töö tasustamise 50/50 kompensatsioonimehhanism**, mille kohaselt riik toetab spordiorganisatsioone noortetreenerite töö tasustamisel 50% ulatuses.
- Liikumisharrastuse edendamiseks jätkati spordi-infrastruktuuri investeeringuid ja kergliiklusteede rajamise toetamist. Ette on valmistatud ja rakendamisel on projekt **Liikumisaasta 2014**, mille eesmärk on suurendada liikumisharrastusega tegelejate osakaalu, tõsta liikumise ja sportimise alast teadlikkust ning panna inimesed rohkem märkama sporti ja liikumisharrastust.
- Alustati **Eesti spordipoliitika** strategiadokumendi koostamist, millega pannakse paika spordipoliitika arengusuunad aastani 2030.
- Sõlmiti „**Alaealiste huvide kaitse spordis ja üleminekute hea tava**“, millega teavitavad laste tervise ja heoluga ning koolispordiga seotud organisatsioonid seniselt tõhusamalt üldsust **alaealiste riskidest spordiõppes** ja võimalustest riske maandada, **väärtustada laste ja noorte tervislikku erisust** ning taunida laste ja noorte liigset survestamist.

Eesti keel ja meel

- Jätkunud on **eesti keele arengukava aastateks 2011-2017** tegevuste elluviimine. Olulisemate tegevustena võib välja tuua oluliste suursõnaraamatute väljaandmise, kõnetehnoloogiliste lahenduste levimise praktilisse kasutusse, eesti keele riigieksami uue süsteemi käivitamise, eestikeelset terminoloogiat kinnistavate kõrgkooliõpikute loomise, keeleliste erivajadustega inimeste ühiskonnaelus osalemise võimaluste parandamise, keelealase õigusruumi arendamise, eesti keele (teise keelena) ja võõrkeelte oskustasemetete vastavusse viimise Euroopa keeleõppe raamdokumendiga.
- Eestikeelse ja eesti keelele suunatud tarkvara loomiseks ja rakendamiseks on **eesti keele tehnoloogia 2011–2017 programmi** raames toetatud keele tehnoloogia-alaseid projekte ja Eesti Keeleressursside Keskuse tegevust. **2012. aasta märtsis käivitatud Eesti Keeleressursside Keskuse** eesmärgiks on luua taristu, mis teeb eesti keelevara ja tarkvara kõigile huvilistele kättesaadavaks.
- 2013. aastal kinnitas haridus- ja teadusminister **eestikeelsete kõrgkooliõpikute programmi aastateks 2013-2017**. Programm eesmärk on soodustada eestikeelse teadusterminoloogia arendamist, levitamist ja kinnistamist kõrgkoolides eestikeelsetes õppematerjalides ja õppeprotsessis kasutamise ning eesti keeles publitseerimise kaudu.
- 2013. aastal kinnitatud uue **eestikeelse terminoloogia toetamise programmi aastateks 2013–2017** eesmärk on arendada, laiendada ja korrastada eestikeelseks erialasuhtluseks

vajalikku oskuskeelesõnavara.

- Kõigi tugevamate piirkondlike keele- ja kultuuritavade õppe, edasiarendamise, praktiseerimise ja laialdase tutvustamise eesmärgil valmisid 2013. aasta detsembris uued **Setumaa, Vana Võrumaa ning Mulgimaa kultuuriprogrammid aastateks 2014-2017**. Programmid on jätkuks aastatel 2010-2013 kehtinud Setumaa, Mulgimaa ja Vana Võrumaa kultuuriprogrammidele. Jätkatud on **Kihnu kultuuriruumi 2011-2014, Saarte pärimusliku kultuurikeskkonna 2011-2014 ning Virumaa pärimuskultuuri programmi 2011-2014** elluviimisega nende piirkondade kultuurilise eripära hoidmiseks.
- Eesti keele akadeemilise välisprogrammi 2011-2017 raames on jätkatud **eesti keele ja kultuuri õpetamist välismaa kõrgkoolides**.
- Selle aasta alguses kinnitas valitsus uue **rahvuskaaslaste programmi aastateks 2014-2020**. Programmi põhieesmärk on toetada eestluse säilitamist ja arendamist väljaspool Eestit, sh toetada eesti keele ja eesti keeles õpetamist välismaa koolides ning väliseestlaste õppimist Eestis, toetada välismaal elavate rahvuskaaslaste kultuuri ja kultuuripärandi säilitamist ning eestlaste ühtekuuluvustunnet, soodustada eestlaste tagasipöördumist Eestisse ning tihendada koostööd välis- ja kodueestlaste vahel.
- 2012. aasta novembris avati piduliku tseremooniaga kaitseväge kalmistul Edgar Johan Kuusiku kavandi järgi **taastatud Vabadussõjas langenute mälestusehis**.
- 2012. aasta veebruaris **võttis Riigikogu vastu avalduse "Tunnustuse avaldamine Eesti kodanikele"**, mille eesmärk oli tunnustada neid, kes hoolimata natsistlikust või kommunistlikust okupatsioonist ei kaotanud usku iseseisva Eesti Vabariigi väärtustesse ja astusid tegelikke samme Eesti Vabariigi taastamise nimel. Ka mõisteti avalduses hukka Nõukogude Liidu ja natsionaalsotsialistliku Saksamaa repressiivse poliitika ning nende isikute tegevus, kes nimetatud režiimide teenistuses on toime pannud inimsusevastaseid kuritegusid, sõltumata nende kodakondsusest ja kuritegude toimepaneku kohast.
- Alustatud on ettevalmistusi **kommunismiohvrite memoriaali** rajamiseks. 2011. aastal viis Kultuuriministerium koostöös Eesti Arhitektide Liiduga läbi kommunismiohvrite memoriaali asukoha ja ideekonkursi. Koostöös Eesti Arhitektide liidu ja Eesti Arhitektuurimuuseumiga tutvustati kuni 2013. a juunini konkursitöid avalikkusele näitustel maakonnakeskustes ja veebikeskkonnas aadressil www.arhliit.ee/memoriaal. Ülevaadet võistluse tulemustest ning avalikustamise käigus kogutud ettepanekutest tutvustatakse edasiste sammude otsustamiseks valitsusele.

Lõimumine

- Jätkus **eestikeelsele aineõppele üleminek muu õppekeelega gümnaasiumides**. Alates 2011.aasta septembrist peavad kõik vene õppekeele koolide 10. klassi astuvad õpilased õppima eesti keeles vähemalt 60% minimaalsest kohustuslikust õppemahust. Eestikeelsele aineõppele ülemineku peamine eesmärk on tõsta vene kodukeelega noorte konkurentsivõimet.
- Kasvanud on **keelekümblusprogrammi populaarsus**. 2014. aasta alguse seisuga osaleb keelekümblusprogrammis 51 lasteaeda ja 35 kooli, kokku ligi 6000 õpilast.
- Keeleõppe arendamise programmi raames aastateks 2011-2013 jätkati **muukeelsete**

kutseõppurite ja täiskasvanute gümnaasiumide õppurite täiendava keeleõppega, kutseõppeasutuste pedagoogide täienduskoolitusega, kõrgharidustaseme õppurite täiendava keeleõppega, avaliku ja kolmanda sektori töötajate keeleõppega, käivitati keeleklubide töö ning võimaldati mitmekülgset keeleõppealast nõustamist.

- **Jätkatud on tasuta eesti keele kursuste pakkumisega** kolmandate riikide kodanikele ja määratlemata kodakondsusega ning vähemate võimalustega inimestele (töötud, pensionärid, puuetega inimesed, vähekindlustatud või madala sissetulekuga isikud, noored lapsevanemad).
- Selle aasta veebruaris avati Tallinnas Eesti Rahvusraamatukogus ning Narvas linnavalitsuse infoteenistuse ruumides kolmandate riikide kodanikele mõeldud **teavitamis- ja nõustamiskeskused**, kus pakutakse infot tööhõive, hariduse, sotsiaalsete teenuste, õigusabi, sotsiaalhoolekande, tervishoiu, riiklike toetuste, keeleõppe, kohanemiskursuste, kodakondsuse taotlemise võimaluste ja muu vajaliku kohta.
- Jätkatud on **rahvusvähemuste kultuuriühingute ja pühapäevakoolide toetamist**. Samuti on toetatud muukeelsete noorte **koolivälist eesti keele õpet eesti peredes ja laagrites**.
- 2013. aastal kinnitati uus **Peipsiveere kultuuriprogramm aastateks 2013-2016**. Programmi eesmärgiks on Peipsiveersete rannakülade kultuuriruumi elujõulisuse hoidmine.
- Valitsuse tegevusprogrammis ette nähtud **Klooga holokausti memoriaali** korrastamiseks viidi läbi ühishaua monumendi restaureerimistööd ning 2012. a septembris avati Kloogal toimunud holokausti ohvrite mälestustseremoonial Eesti Ajaloomuuseumi koostatud väliekspositsioon „Klooga laager ja holokaust“.
- **Jätkatud on hõimurahvaste programmi 2010-2014 elluviimisega**, mille kaudu võimaldatakse uurali (soome-ugri ja samojeedi) põlisrahvustest üliõpilastele, eelistatavalt magistrantidele ja doktorantidele, akadeemilise hariduse andmine Eesti kõrgkoolides erinevatel erialadel. Hõimurahvaste programmi üldeesmärk on aidata kaasa soome-ugri rahvaste keelte ja kultuuride arendamisele, aeglustada assimileerumisprotsessi ning talletada keele- ja kultuuripärandit.
- **Jätkati Eesti lõimumiskava 2008-2013 elluviimist** vastavalt seatud eesmärkidele toetada iga püsielaniku ühtekuuluvustunnet Eesti ühiskonnaga ühiste väärtuste jagamise ning riigikeele valdamise kaudu. Lõpule on jõudmas uue **lõimumisvaldkonna arengukava „Lõimuv Eesti 2020“** koostamisprotsess. Arengukava esitatakse valitsusele 2014. a kevadel.

Ilus ja puhas Eesti

- Looduse kaitse ja kasutamiseks seatud valdkondade arendamiseks kiitis valitsus heaks **Looduskaitse arengukava aastani 2020**, mille põhieesmärgiks on, et inimesed tunnevad, väärtustavad ning hoiavad loodust ja oskavad oma teadmisi igapäevaelus rakendada.
- Võeti vastu uus **tööstusheite seadus**, millega kehtestati suure keskkonnaohuga tööstuslikes ettevõtetes nõuded tegutsemiseks ja vastutus nõuete täitmata jätmise eest eesmärgiga seeläbi vähendada ja vältida tööstuslikku saastet.

- Võeti vastu uus **jahiseadus**, millega tagatakse paremini eraomaniku õigused ning mille alusel tuleb maaomanikel ja jahimeestel kokku leppida omaniku maal jahi pidamise tingimused. Lisaks on seaduse eesmärgiks säilitada jahiloomade elujõulisus ja looduse tasakaal.
- Võeti vastu **metsaseaduse muudatused**, mis tagavad metsade jätkusuutlikuma kasutamise, aitavad kaasa metsade elurikkuse säilitamisele, muudavad metsa majandamise omanikule lihtsamaks, vähendavad bürokraatiat ning muudavad metsas toimuva avalikkusele paremini jälgitavaks.
- Võeti vastu **kiirgusseaduse muudatused**, mille eesmärgiks on täpsustada eri asutuste rolli kiirgusohutuse tagamisel, ühtlasi täpsustada radioaktiivsete ainete ja jäätmete ohutustamise korda ning kiirgushädaolukorrale reageerimist. Samuti täiendati seadust seni vähe reguleeritud radioaktiivsete ainete ja jäätmete käitlemise nõuetega.
- Veekeskonna ja põhjavee tõhusamaks kaitseks, sealhulgas kalajõgede hea seisundi tagamiseks kiideti heaks **veeseaduse muutmise seaduse eelnõu**.
- Võeti üle EL merestrategia raamdirektiiv, mille rakendamise esimese etapina viidi läbi **Eesti mereala keskkonnaseisundi hinnang** ja seati sihid merekeskkonna kaitseks. Teise etapina on alustatud mereseire programmi ettevalmistamist.
- Hangiti uus **multifunktsionaalne reostustõrjelaev**, mis tõstis oluliselt Eesti merereostustõrje võimekust. Reostustõrjelaev vastab täielikult HELCOMi nõuetele naftareostuse korjevõimekuse poolest, vähendades seeläbi reostuse rannikule kandumise ohtu.
- Jätkati **investeeringuid reoveepuhastite uuendamiseks ning joogivee kvaliteedi parandamiseks**. Aastateks 2014-2020 on investeeringuid veemajanduse infrastruktuuri arenguks planeeritud ligikaudu 170 mln euro ulatuses.
- Käivitati **maastikupilti reostavate kasutusest väljalangenud ehitiste likvideerimise programm**, millega toetatakse lagunenuid ja kasutusest välja langenud põllumajandus-, tööstus- või militaarehitise lammutamist ja sellest tekkinud jäätmete käitlemist, sealhulgas taaskasutuse ja ringlussevõtu soodustamist ja maa-ala koristamist.
- Algatati **Nabala looduskaitseala** moodustamine Nabala piirkonna tundliku veerežiimi ja 53 taime-, looma- ja linnuliigi kaitsmiseks. Viidi läbi täiendavad uurimistööd kaitseala moodustamiseks ja telliti ekspertiisi, mille järeldused toetavad Nabala kaitseala moodustamist.
- Viidi läbi uuring "**Eesti võimalused liikumaks konkurentsivõimelise madala süsinikuga majanduse suunas aastaks 2050**". Analüüsis toodi välja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise võimalused ja võimalikud poliitikasuunad kliimapolitikat enim mõjutavates sektorites Eestis - energiamajanduses, transpordis, tööstuses, jäätmekäitluses, põllumajanduses, maakasutuses ja metsanduses.
- Ette on valmistatud riigi **jäätmekava aastateks 2014-2020**, mille peamine eesmärk on korrastada ning korraldada jäätmehooldust süsteemselt kõigil tasanditel. Seni on põhirõhk olnud jäätmete ladestamise vähendamisel ja nende taaskasutamisel. Uus kava keskendub enam jäätmetekke vähendamisele.
- Ette on valmistatud **keskkonnatasude muutmise raamkava eelnõu, millega kavandatakse keskkonnatasude muudatusi 2016. aastast**. Selleks analüüsiti kehtivate keskkonnatasude mõju ettevõtete keskkonnalasele käitumisele, investeeringutele,

majandusnäitajatele, konkurentsivõimele ja toodete hindadele. Lisaks hinnati keskkonnatasude mõju loodusressursi kasutamise efektiivsusele ning jäätmete ja saasteainete koguste vähenemisele Eestis.

- Koostamisel on **Põlevkivi kasutamise riiklik arengukava 2016-2030**, mille eesmärkideks on põlevkivi kaevandamise ja kasutamise efektiivsuse tõstmine ja negatiivse keskkonnamõju vähendamine ning põlevkivialase haridus- ja teadustegevuse arendamine.

Maaelu edendamine

- Valitsus seisis selle eest, et Eesti põllumehetele muutuksid **konkurentsitingimused EL tootjatega võrdsemaks**. Perioodil 2007–2013 sai Eesti Euroopa Liidult põllumajandustoetusteks ligi 1,23 miljardit eurot, millest ca 500 miljonit eurot läks otsetoetusteks ning 723,7 miljonit eurot maaelu arengukava meetmetele. Edukate läbirääkimiste tulemusena õnnestus Eestil uueks finantsperioodiks 2014-2020 saada põllumajandustoetusteks kokku üle 1,73 miljardi euro, mis on ligi 500 miljoni võrra enam kui eelmisel perioodil. Põllumajandustoetuste kasv on ka kõigist valdkondadest suurim. Eesti on teotanud ka ELi Ühtse Põllumajanduspoliitika (ÜPP) muutumist enam maaelu kesksmaks ning toetuste lahtisidumist mineviku tootmismahjust.
- Alustatud on uue „**Maaelu arengukava 2014-2020**“ koostamisega, millega planeeritakse perioodi 2014-2020 vahendite kasutamine maaelu valdkonnas. Maaelu arengu poliitika eesmärkideks laiemalt on põllumajanduse konkurentsivõime, loodusvarade jätkusuutlik majandamine ning maapiirkondade tasakaalustatud territoriaalne areng. Arengukava keskendub järgmistele peamistele valdkondadele – teadmussiire, konkurentsivõime, toidutarneahela toimimine, keskkond ning maaettevõtlus ja kohalik algatus.
- Alustati ka eeltööd biomajanduse strateegia koostamise ettepaneku tegemiseks. **Biomajanduse strateegia 2014-2030 koostamisega alustamine** oleks Eesti panus ELi ühtsesse biomajanduspoliitika prioriteetidesse.
- Valitsuse prioriteediks oli ka **kalanduse valdkonna konkurentsivõime tõstmine**. Selleks on valmimisjärgus „Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi 2014 – 2020“ rakenduskava eelnõu.
- **Osaliselt on valminud** kogu Eestit katma hakkav **kiire interneti võrk EstWin**. Täpsemalt on tehtud ja hetkeseisu kirjeldatud valdkonna „E-riigist I-riigiks“ kokkuvõttes.
- 2013. aastal otsiti põhjalikult ka võimalusi **Hiiumaa toitekindluse parendamiseks**. Kuigi algselt peeti lahenduseks uue ringtoitekaabli ehitamist Hiiumaa ja mandri vahele, siis põhjalikuma analüüsi tulemusena otsustati kiirema ning tõhusama lahenduse kasuks. AS Eleringi kehtivas investeringueelarves kajastuvad objektid, mis suurendavad otseselt nii Saaremaa kui Hiiumaa elektrivarustuskindlust (osad juba alustatud, osad veel mitte), investeringusummas ca 22 milj eurot. Selle raames tagatakse täielik kahepoolne toide nii tervele Saaremaale kui ka Leisi alajaamast väljuvatele Hiiumaad toitvatele liinidele. Lisaks sellele oleks tarvis Elektrilevil oma Hiiumaa 35 kV pingega liinide osas teostada mõningast läbilaskevõime suurendamist, misjärel oleks Hiiumaa varustuskindlus tagatud aastani 2030.

- Maaelu valdkonna arendamise üheks prioriteediks on maapiirkondade ettevõtluse ning elukeskkonna arendamine. Siinkohal on oluliseks kindlasti ka **kohalike teede seisukord**. Valitsus kiitis heaks riigimaanteede teehoiukava aastani 2020, mille kohaselt jätkatakse **kruusateede tolmuwabaks muutmisega** – aastas loodetakse seda teha vähemalt 150 kilomeetril praegustel tolmatel kruusakattega teedel. Tolmuvabad teed tagavad teede läheduses elavatele inimestele kvaliteetsema õhu ning mugavamad liikumisvõimalused.
- **Kalandusvaldkonna korraldus** koondati osaliselt Põllumajandusministeeriumisse.

Välispoliitika

- 18. veebruaril 2014. a allkirjastasid Eesti ja Venemaa välisministrid **Eesti ja Venemaa vahelise riigipiiri lepingu** ning Narva ja Soome lahe merealade piiritlemise lepingu. Samuti allkirjastasid välisministrid Eesti ja Venemaa vahelise saatkondade paiknemise tingimusi reguleeriva lepingu. 2013. a kiitis valitsus heaks Eesti ja Venemaa vahelised koostöölepped piirkondade vahelise koostöö ja kõrgharidusalase koostöö edendamiseks ning hädaolukordade ennetamiseks ja lahendamiseks.
- 2012. aasta novembris valiti Eesti **ÜRO inimõiguste nõukogu liikmeks aastateks 2013–2015**, mille kaudu on kasvanud Eesti maine ja tuntus inimõigustega tegelemisel. Jätkatud on julgeolekunõukogu liikmesuse kandidatuuri tutvustamist/toetuse küsimist erinevatel kohtumistel ning visiitidel. Eesti kandideerib **ÜRO julgeolekunõukogu mittealaliseks liikmeks 2020.-2021. aastaks**.
- **Laiendatud on Eesti välisesinduste võrgustikku**. 2011. aasta jaanuaris alustas Pariisis tegevust Eesti alaline esindus OECD juures, märtsis Shanghais Eesti Vabariigi peakonsulaat ja augustis Eesti Vabariigi peakonsulaat Sydneys. 2012. aastal avati Eesti Vabariigi suursaatkond Astanas. 2013. aastal avati Eesti saatkond New Delhis Indias. Sel aastal on plaanis avada Eesti saatkond Brasiilias.
- Laienenud on **aukonsulite võrgustik**. 2013. aasta lõpu seisuga on Eestil 177 aukonsulit 80 riigis.
- Aastatel 2011-2014 on Eesti kodanikele **laienenud viisavabadus reisimiseks Taisse, Brasiiliasse, Armeeniasse, Kõrgõzstani**. Eesti kodanikud saavad nüüdseks viisavabalt reisida rohkem kui 100 riiki.
- **Alustatud on ettevalmistusi Eesti Euroopa Liidu eesistumiseks 2018. aastal**. Selle aasta jaanuaris kiitis valitsus heaks Eesti EL Nõukogu eesistumise ettevalmistuste tegevuskava ning personalistrateegia. Tegevuskava eesmärk on selgitada välja eesistumise ettevalmistamiseks vajalikud ülesanded ja tegevused ning määrata kindlaks nende ajaraam ja vastutajad.
- **Jätkatud on topeltmaksustamise vältimise ning investeringute kaitse lepingute sõlmimisega**. 2014. aasta alguse seisuga on investeringute kaitse lepingud jõustunud 56 riigiga, ettevalmistamisel on lepingud 14 riigiga. Topeltmaksustamise vältimise lepingutega on hetkel kaetud 86% Eesti kaubanduspartneritest ja 92% investeerimispartneritest.
- 2013. aasta suvel kiitis valitsus heaks **Eesti arengukoostöö ja humanitaarabi arengukava 2011-2015 rakendusplaani aastateks 2013-2014**, mille järgi kasvab Eesti antava

arenguabi maht aastatel 2013-2014 üle 48 miljoni euro. Arenguabi rahastamise planeerimisel lähtutakse valitsuse eesmärgist suurendada 2015. aastaks ametlikku arenguabi 0,17 protsendini RKTst. Eesti kahepoolse arengukoostöö peamised sihtriigid on Afganistan ning Euroopa Liidu idapartnerluse riigid.

- Aastatel 2011-2013 on Eesti jätkanud panustamist erinevatesse **Euroopa Liidu ja NATO tsiviilmissioonidesse** kokku ligi 60 eksperdi lähetamisega.
- **Läänemere regionaalse koostöö ning Põhjala-Balti koostöö** arendamisel on Eestil 2014. aastal juhtiv roll. Eesti juhib sel aastal samaaegselt kolme regionaalset koostööformaati: NB8 (*Nordic Baltic Eight*), Balti Ministrite Nõukogu ning alates 1. juulist Läänemeremaade Nõukogu. Eesti saab NB8, Balti riikide ja Läänemere koostöö juhtimisest enam nähtavust ja pürgib suurendama piirkonna sidusust ning konkurentsivõimet, sh uute transpordi- ja energiaühenduste loomisel.
- **Eesti on toetanud Euroopa Liidu liitumiskõneluste jätkamist** Lääne-Balkani riikidega, Islandi ja Türgiga ning avaldanud valmisolekut alustada liitumiskõnelusi Euroopa Liitu mittekuuluvate Ida-Euroopa riikidega. Euroopa Liidu laienemispoliitika edendamiseks on Eesti jätkanud tihedat koostööd teiste laienemismeelsete liikmesriikidega. Eesti algatatud nn Tallinna grupi kohtumised toimuvad kord poolaastas.
- **Euroopa Liidu idapartnerlusriikide toetamiseks** on Eesti avaldanud toetust sõlmida idapartnerlusriikidega Euroopa Liidu vabakaubandust hõlmavad assotsieerimislepingud ning liikuda edasi viisalihtsustus- ja tagasivõtulepingute sõlmimisega nende riikidega. Euroopa Liidu idapartnerlusriikide assotsieerimisprotsessi ELiga toetab Eesti ka arengukoostöö-alase tegevuse ning Eesti Idapartnerluse keskuse koolituste ja seminaride kaudu.

Riigikaitse- ja julgeolekupoliitika

- 2011. aasta kevadel tehti **riigikaitse muudatused põhiseaduses**, millega muudeti presidendi ja täitevõimu pädevusi riigikaitse juhtimisel ning tugevdati tsiviilkontrolli kaitseväge üle.
- Selle aasta veebruaris kiitis valitsus heaks **riigikaitse laiapõhjalise arengukava 2013-2022**, mis vaatab esmakordselt riigikaitset laiemalt puht-sõjalisest kaitsest ning paneb kõikidele olulisematele riigiasutustele konkreetseid riigikaitse ülesanded vastavalt riigikaitse strateegias ettenähtud põhimõtetele ning tegevusvaldkondadele. Arengukava täiendab 2013. aasta jaanuaris kinnitatud **riigikaitse arengukava 2013-2022 sõjalise kaitse osa**, mille prioriteetideks on kahe täielikult relvastatud ja varustatud jalaväebrigaadi väljaarendamine ning Kaitsevägele jalaväe lahingumasinade, iseliikuvate suurtükkide ning uue põlvkonna tankitõrjeraketisüsteemide hankimine.
- 2012. aasta juunis võttis Riigikogu vastu **uue kaitseväge teenistuse seaduse**, mis korrastab tegevvälaliste, ajateenijate, reservvälaliste ja asendusteenistustele igapäevast teenistust ning mis võimaldab ühe olulisema uuendusena vabatahtlikult ajateenistusse astuda ka naistel.

- Eelmise aasta kevadel jõustunud **uus kaitseliidu seadus** korrastab Kaitseliidu organisatsiooni tegevust ning annab kaitseliitlastele senisest selgemad õigused ja sotsiaalsed tagatised.
- Vastavalt Põhja-Atlandi Nõukogu 2012. aasta veebruari otsusele **jäävad NATO liikmesriikide hävitajad Balti riikide õhuruumi turvama alaliselt** ja ilma operatsiooni lõpptähtajata.
- **Eesti kaitsekulud kasvasid** 2012. aastal esmakordselt NATO poolt soovitatud 2%ni SKPst. 2013. aastal oli Eesti koos USA, Suurbritannia ja Kreekaga üks neljast NATO liikmesriigist, kelle kaitsekulud olid vähemalt 2% SKPst või üle selle.
- Alates 2003. aastast on Eesti jätkanud panustamist rahvusvahelisse rahutagamissmissiooni **Afganistanis** NATO juhivate rahvusvaheliste julgeolekuabijõudude (ISAF) koosseisus. ISAFi ÜRO Julgeolekunõukogu mandaat lõpeb 2014. aastal. Eesti kaitseväelased lahkuvad Afganistanist 2014. a sügiseks.
- Veteranide toetamiseks kiitis valitsus 2012. aasta detsembris heaks **veteranidepoliitika aastateks 2013-2017**, mis näeb ette rea uusi toetusmeetmeid välismissioonidel Eesti eest võidelnud veteranidele ja nende lähedastele.
- Eelmisel aastal kinnitatud **Eesti kaitsetööstuspoliitika aastateks 2013-2022** paneb esmakordselt paika kodumaise kaitsetööstuse arendamise eesmärgid, põhimõtted, riigipoolsed meetmed ning ministriumite, Kaitseväge ja kaitsetööstuse liidu vahelised ülesanded.
- **2014. aasta lõpuks valmivad kaasaegsed kasarmud ajateenijatele** Ämaris, Jõhvis ja Miinisadamas ning uus õppehoone-kasarmu Võrus.
- **Edasi on arendatud Ämari Lennubaasi**. Lennubaasi täielik tegutsemisvalmidus saavutatakse 2015. aasta alguseks.
- Tallinnas asuva **NATO küberkaitsekeskuse uute partnerriikidena** on liitunud Holland ning Prantsusmaa. Oma kavatsusest küberkaitsekeskusega liituda on teatanud ka Suurbritannia.
- Ministriumite koostöös on peagi valmimas **uus riigikaitse seaduse eelnõu**, mis inkorporeerib endasse kehtiva rahuaja riigikaitse seaduse, sõjaaja riigikaitse seaduse ja rahvusvahelise sõjalise koostöö seaduse vastavalt riigikaitse seaduse rohelistes raamatus seatud põhimõtetele.

Kodanike riik

- Välja töötati **uus avaliku teenistus seadus**, mis jõustus aprillis 2013. Uue seaduse ning selle rakendusaktidega ajakohastati Eesti avalikku teenistust, kitsenes ametnike ring ja muudeti selgemaks palga, hüvitiste, värbamise ja arendamise süsteem.
- Valitsus **käivitas mõjude hindamise süsteemi** ja uuendas kaasamise head tava. Heaks kiideti mõjude analüüsile ja kaasamisele oluliselt suuremat tähelepanu pööravad õigusloome ja normitehnika eeskirjad.
- Koostöös OECDga valmis **Eesti riigivalitsemise analüüsiraport** ja selle soovitude elluviimise tegevuskava.

- Käivitati **uus eelnõude infosüsteem** EIS (eelnoud.valitsus.ee), mis teeb kodanike ja vabaihenduste paremaks kaasamiseks ühe portaali kaudu kättesaadavaks informatsiooni kõigi riigi tasandil toimuvate strateegiate ja arengukavade ning õigusaktide eelnõude ettevalmistuste kohta.
- Loodi **Riigi tugiteenuste keskus**, mille ülesandeks on riigi raamatupidamise ning personali- ja palgaarvestuse korraldamine. Hõlmatud on praegu justiits-, sotsiaal-, majandus- ja kommunikatsiooni ning rahandusministeerium ja nende haldusala asutused. Keskus korraldab ka riigi keskset raamatupidamist ning teenuse pakkumiseks vajaliku majandustarkvara arendamist.
- Ühe tsentraliseerimise näitena on alustatud on riigihangete läbiviimiseks **kesksete hankijate** määramisega ja kompetentsikeskusena on Registrite ja Infosüsteemide Keskus (RIK) volitatud korraldama Justiitsministeeriumi, Rahandusministeeriumi ja nende valitsusalade riigiasutuste ning samuti Riigikantselei, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja Põllumajandusministeeriumi infotehnoloogiaalaseid riigihankeid.
- **Teadmiste põhise poliitikakujundamise** ning otsustamise hoogustamiseks toetati Tarkade otsuste fondist 60 poliitikauuringu ja mõjuanalüüsi projekti läbiviimist.

Ülevaade eesmärkide täitmisega seotud näitajatest

Olulisemad edasimineked ja arengud:

- **Tootlikkus hõivatu kohta** võrrelduna Euroopa Liidu keskmisega on kasvanud ning ületab majanduslanguse eelset taset.
- **Tööhõive 20-64 aastaste seas** oli 2013. aastal 73%, mis ületab juba 2015. aastaks seatud eesmärki.
- Noorte koolist väljalangevuse vähenemine, vanusegrupis 18-24 aastat (põhihariduse või madalama haridustasemega õpinguid mittejätkavad noored) **haridustee katkestajate osakaal on vähenenud 9,9%-ni.**
- **Teadus- ja arendustegevuse kulutused suhtena SKP-sse on kasvanud kiiresti**, ületades juba 2011. ja 2012. aastal seatud 2% sihti.
- **Kaitsekulude kasv** on olnud plaanitud tempos, mille läbi jõuti 2012. aastal seatud eesmärgini 2%ni SKPst.
- Jätkus **naiste oodatava eluea kasv.**
- Valitsussektori **eelarve on prognoositavalt struktuurse ülejäägiga.**

Olulisemad puudujäägid:

- **Loomulik iive on negatiivne**, viimastel aastatel on see olnud positiivne vaid 2010. aastal, hilisematel aastatel on sündimus taas kahanenud kiiremini kui suremus.
- **Tervena elatud eluiga on mõnevõrra vähenenud nii meestel kui naistel**, meeste puhul on väike langus olnud ka oodatavas elueas.

Valitsuse tegevusprogrammi eesmärgid 2015. aastaks	Algtase (2010. a)	2011. a tegelik tase	2012. a tegelik tase	2013. a tegelik tase
Konkurentsivõimeline majanduskeskkond				
1. Tootlikkuse suurenemine hõivatu kohta 73%ni Euroopa Liidu keskmisest	69%	69,8%	69,9%	<i>Pole avaldatud</i>
2. Eesti ekspordi osatähtsuse suurenemine maailma kaubanduses 0,1%ni	0,084%	0,100%	0,096%	<i>Pole avaldatud</i>
3. Valitsussektori eelarvepositsioon 1% SKPst	0,2%	1,0%	-0,3%	<i>Pole avaldatud</i>
Peresõbralik riik				
4. Positiivne loomulik iive	35	-565	-1394	-1643 (esialgne)
5. Summaarse sündimuskordaja suurenemine 1,71ni	1,64	1,52	1,59	<i>Pole avaldatud</i>
Haritud Eesti				
6. Haridustee katkestajate osakaalu vähenemine 11%ni vanusegrupis 18–24 (põhihariduse või madalama haridustasemega õpinguid mittejätkavad noored)	11,1%	10,5%	10,2%	9,9%
7. Noorte õpetajate (kuni 30-aastaste) osakaalu kasv üldhariduskoolides 12,5%ni	8,9%	8,6%	8,7%	<i>Pole avaldatud</i>
8. Kolmanda taseme haridusega 30–34-aastaste inimeste osakaalu kasv 40%ni	40%	40,3%	39,1%	41,1%
9. Täiskasvanute (25–64-aastaste) elukestvas õppes osalemise määra suurenemine 15%ni	10,9%	11,9%	12,7%	12,5%
10. Teadus- ja arendustegevuse kogukulutuste kasv 2%ni SKPst	1,62%	2,37%	2,18%	<i>Pole avaldatud</i>
Aktiivne tööturupoliitika. Sotsiaalne turvalisus				
11. Suhtelise vaesuse vähenemine 16,5%ni	17,5%	17,5%	18,7%	<i>Pole avaldatud</i>
12. Tööhõive määra kasv vanusegrupis 20–64 72%ni	66,4%	70,1%	71,7%	73%
Terve Eesti				
13. Oodatava eluea tõus meestel 72,5 ja naistel 82,2 aastani	70,62 (M)/ 80,52 (N)	71,16(M)/ 81,09 (N)	71,09 (M)/ 81,12 (N)	<i>Pole avaldatud</i>
14. Tervena (piiranguteta) elatud eluea kasv sünnimomendil meestel	54,1 (M)/ 58,1(N)	53,9 (M)/ 57,7 (N)	53 (M)/ (N)	57 <i>Pole avaldatud</i>

Valitsuse tegevusprogrammi eesmärgid 2015. aastaks	Algtase (2010. a)	2011. a tegelik tase	2012. a tegelik tase	2013. a tegelik tase
57,1 ja naistel 62 aastani				
Energiajulgeolek				
15. Kasvuhoonegaaside summaarse heitkogus ei ületa 20 miljonit tonni	19,8	20,5	19,2	<i>Pole avaldatud</i>
16. Taastuvenergia osakaalu suurenemine energia lõpptarbimises 23,6%ni	24,6%	25,9%	<i>Pole avaldatud</i>	<i>Pole avaldatud</i>
17. Energia lõpptarbimise säilitamine 2010. aasta tasemel (118,8 PJ)	118,8	114,8	121,8	<i>Pole avaldatud</i>
18. Eestis ei toimu tavaolukorras ühtegi energiavarustuse katkestust, mis mõjutaks üle 10 000 tarbija üle 2 tunni	2	0	0	<i>Pole avaldatud</i>
Transport				
19. Ettevõtjate transpordisüsteemiga rahulolu kasv 4,6 pallini	-	4,5	4,5	4,4
20. Ühistranspordi kasutajate osakaalu suurenemine töökäijate hulgas 30%ni	22,3%	22,2%	22,8%	<i>Pole avaldatud</i>
21. Liiklusõnnetustes hukkunute arvu vähenemine kolme aasta keskmisena alla 75 inimeseni aastas	103	93	89	90
E-riigist I –riigiks				
22. Interneti kasutajate osakaalu suurenemine 16–74-aastaste hulgas	74,1%	76,5%	78,4%	80%
23. Elanike rahulolu suurenemine riigi osutatavate e-teenustega	59% (2009)	77,6%	80,6%	82,1%
24. Ettevõtete rahulolu suurenemine riigi osutatavate e-teenustega	88% (2009)	94,5%	96,4%	97%
Turvaline Eesti				
25. Kuriteo ohvriks langenud elanike osakaalu vähenemine alla 10%	12%	9%	8%	10%
26. Ebaloomulikult teel hukkunute (tööõnnetus, tulekahju, liiklusõnnetus, uppumine, tapmine/mõrv, enesetapp, narkosurm) arvu vähenemine 480ni	637	670	625	575

Valitsuse tegevusprogrammi eesmärgid 2015. aastaks	Algtase (2010. a)	2011. a tegelik tase	2012. a tegelik tase	2013. a tegelik tase
27. Transparency Internationali korrupsioonitajumise indeksi väärtuse paranemine üle 65 punkti	6,5 palli	6,4 palli	64 punkti ⁴	68 punkti
28. Keskmiste arvestuslike menetlusaegade lühenemine väärteloasjades 70 päevani, tsiviil- ja haldusloasjades 100 päevani ning üldmenetluses kriminaalolajades 250 päevani	Väärteloasjades 133, tsiviilolajades 197, haldusloasjades 138, üldmenetluses kriminaalolajades 426 päeva. Keskmine: 223,5	Väärteloasjades 88, tsiviilolajades 206, haldusloasjades 165, üldmenetluses kriminaalolajades 385 päeva. Keskmine: 211	Väärteloasjades 58, tsiviilolajades 197, haldusloasjades 171, üldmenetluses kriminaalolajades 295 päeva. Keskmine: 180	Väärteloasjades 62, tsiviilolajades 168, haldusloasjades 144, üldmenetluses kriminaalolajades 262 päeva. Keskmine: 159
Kultuuripoliitika				
29. Kultuuriministeeriumilt tegevustoetust saavate teatrite külastuste arvu kasv miljoni inimeseni ja lavastuste arvu suurenemine 400ni	0,899 külastust/ 417 lavastust	1,008 külastust/ 464 lavastust	1,143 külastust/ 487 lavastust	<i>Pole avaldatud</i>
30. Muuseumikülastuste arvu kasv 2,4 miljoni inimeseni aastas	2,15	2,67	3,04	3,1 (esialgne prognoos)
31. Rahvaraamatukogude laenutuste arvu kasv 12,3 miljonini aastas	11,97	11,96	11,58	11,1 (esialgne prognoos)
32. Rahvakultuuri harrastajate arvu suurenemine 85 000ni	83 790	83 487	84 810	87 476
Sport ja kehakultuur				
33. Liikumisharrastusega regulaarselt tegelevate inimeste osatähtsuse suurenemine 45%ni kogu elanikkonnast	36,3%	<i>Pole avaldatud</i>	35,6%	<i>Pole avaldatud</i>
34. Spordiklubides sporti harrastavate noorte (kuni 19-aastased) osakaalu suurenemine kogu vanusegrupist 26,5%ni	24,3%	26%	27,4%	28% (esialgne prognoos)
Eesti keel ja meel				
35. Keskhoiduse omandanud noorte eesti keele gümnaasiumi lõpueksami keskmine hinne on rohkem kui 58 punkti 100st	58,6	59,2	62,8	62,3

⁴ 2012. a TPI metoodika muutus, mistõttu pole eelnevate aastate tulemused omavahel võrreldavad.

Valitsuse tegevusprogrammi eesmärgid 2015. aastaks	Algtase (2010. a)	2011. a tegelik tase	2012. a tegelik tase	2013. a tegelik tase
36. Eesti keele tasemeeksami (tasemed A2-C1) sooritanute osakaalu kasv 55%ni	51,3%	51,5%	53,3%	53,8%
Lõimumine				
37. Määratlemata kodakondsusega isikute arvu vähenemine 89 700ni (rahvastikuregistri andmetel)	97 437	94 397	91 514	88 365
Ilus ja puhas Eesti				
38. Tarbijate hulk, kes saab ühisveevärgist nõuetele vastavat joogivett, on 100%	80%	81%	87%	91% (esialgne prognoos)
39. Nõuetekohaselt töötavate reoveepuhastite osakaal reoveekogumisaladel on 100%	74%	72%	82%	90% (esialgne prognoos)
40. Kasvuhoonegaaside summaarne heitkogus aastas ei ületa 20 miljonit tonni CO2 ekvivalenti aastas	19,8	20,5	19,2	18,5 (esialgne prognoos)
41. Jäätmete taaskasutamise osakaalu kasv 37%ni kogu jäätmetekkest	37%	55%	59%	59% (esialgne prognoos)
42. Reostusõnnetusele reageerimise suutlikkus merel 24 tunni jooksul on 1,8 km ²	1,8	1,8	2,4	2,4
43. Looduse mitmekesisuse ja loodusressursside kaitstusel hoida 2010. aasta taset (kaitstavate alade pindala osakaal on vähemalt 18%)	18%	18,1%	18,1%	18,1% (esialgne prognoos)
Maaelu edendamine				
44. Mittepõllumajanduslike ettevõtete osakaalu suurenemine maapiirkondade ettevõtete hulgas 75%ni	67%	69%	70%	Pole avaldatud
45. Tööhõivemäära kasv maapiirkonnas 59%ni (vanusgrupis 15-64)	57,7%	63,2%	64,6%	67,1%
46. Põllumajanduses netolisandväärtuse juurdekasv aastas keskmiselt tööjõu ühiku kohta 2,8% (FADN)	69,4%	18,4%	13,9%	Pole avaldatud
Välispoliitika				
47. Konsulaarteenuste ja -abi osutamise valmiduse suurendamine	121 288 (viisa-	146 395 (viisa-	177 895 (viisa-	202 303

Valitsuse tegevusprogrammi eesmärgid 2015. aastaks	Algtase (2010. a)	2011. a tegelik tase	2012. a tegelik tase	2013. a tegelik tase
(kuni 151 000 viisataotluse menetlemine, kuni 52 000 konsulaarteenuse või -abi toimingute teostamine)	taotlused)/ 37 390 (konsulaar-teenused)	taotlused)/ 50 123 (konsulaar-teenused)	taotlused)/ 67 460 (konsulaar-teenused)	(viisataotlused)/ 65 268 (konsulaar-teenused)
48. Eesti ettevõtete ettevõtetus- ja majandusalaste päringute vastamise võime suurendamine	593	389	645	884
49. Rahvusvahelistele tsiviilmissioonidele lähetatud ekspertide arv on maksimaalselt 30 eksperti	16 eksperti	20 eksperti	20 eksperti	18 eksperti
Riigikaitse- ja julgeolekupoliitika				
50. Kaitseväge mobiilsus: ühekordselt siirmissõimeliste (deployable) üksuste osakaal maaväe koosseisust 37% ja jätkusuutlikult siirmissõimeliste (sustainable) üksuste osakaal maaväe koosseisust 10%	32,8% / 11,4%	32,4% / 9,3%	31,9% / 9,1%	33% / 10%
51. Kaitsekulude tase 2% SKPst	1,74%	1,75%	2,0%	2,0%
52. Kaitsejõude ja eriorganisatsioonide liikmete arvu suurenemine 24 750ni	20 972	21 526	22 508	22 625
Kodanike riik				
53. Elanike hinnang kohalike avalike teenuste kättesaadavusele ja kvaliteedile on paranenud	3,64 (2009)	<i>Pole avaldatud</i>	<i>Pole avaldatud</i>	<i>Pole avaldatud</i>
54. Valitsus on töö efektiivsuse näitajate poolest Euroopa Liidu riikidest vähemalt 5. kohal (IMD edetabel)	4	4	4	4
55. Elanikkonna mitteinstitutionaalse ühiskondlik-poliitilise osaluse määra kasv 7%ni	5	<i>Pole avaldatud</i>	<i>Pole avaldatud</i>	<i>Pole avaldatud</i>